

fugle & natur

1 | FEBRUAR | 2017

Dansk Ornitologisk Forening

- › Havørnenes Danmarkskort
- › En vision for Mandø
- › Endelig: Skagen Fuglestation
- › Klar til slutspurt i Atlas III
- › Konkurrence: Årets Fuglefoto

BirdLife
INTERNATIONAL

Egon Østergaard
Formand i DOF

Lad TRÆERNE vokse ind i himlen!

Selvom folketinget i 1989 besluttede, at Danmarks skovareal skal øges til 25 pct. af landet senest i 2100, så er der stadig lang vej mod målet, for i dag er kun 14 pct. skovdækket. Det er gået for langsomt, og indsatsen har ikke været fokuseret nok politisk, så skal målet nås, skal nyplantningen af skov øges.

Det er dog ikke kun arealet af skov, men i høj grad også naturkvaliteten af skove og plantager, der bør have langt større fokus og opmærksomhed. DOF ønsker biodiversitetsmæssigt bedre skove, for det vil i høj grad også gavne truede og beskyttelseskrævende fuglearter. Der er således op til 10 gange så tætte fuglebestande i urørt løvskov som i forstligt drevne skove.

Det var derfor glædeligt og en god begyndelse, da regeringen i Naturpakken i foråret 2016 besluttede sig for at udlægge 20 pct. af de statslige skove som urørt skov eller såkaldt biodiversitetsskov, hvilket svarer til 133 km² mere end de nuværende 117 km². Arbejdet med at finde de mest værdifulde skovområder er nu sat i gang, og det kan kun gå for langsomt med at få målsætningen omsat i praksis, for 44 pct. af alle truede arter af planter, svampe og dyr i Danmark findes kun i skov. De urørte løvskove skal være en realitet i løbet af 10 år, mens urørt nåleskov skal etableres over 50 år.

Der er dog langt op til de 750 km² urørt løvskov, som Københavns Universitet har beregnet som minimum, hvis skovenes biodiversitet skal sikres. I en ny spændende rapport, Bevarelse af biodiversiteten i danske skove, fra foråret 2016 giver universitetets forskere gode bud på, hvor og hvordan man kan etablere et netværk af skove, der kan tilgodese så mange skovarter som muligt. De 750 km² løvskov, der både omfatter statskov og privatejet skov, er 13 pct. af det danske skovareal. Det årlige driftstab beløber sig

ifølge forslaget til 143 mio. kr., hvilket svarer til anlæg af 1,4 km firesporet motorvej. Ikke en særlig høj pris for et stort løft for biodiversiteten i skovene og den danske natur.

Kortlægningen af de naturmæssigt bedste skove er et vigtigt fundament, når de konkrete arealer skal udlægges, og DOF bidrager meget gerne med vores lokale viden om fuglene i skovene, for de foretrækker nemlig også mere naturlige skove. I dag er mange af vores skovfugle begrænsede af intensiv skovdrift og for visse arter også øgede friluftaktiviteter i offentlig skov. Det kræver bl.a. omlægning af mange arealer med eksotiske træarter til hjemmehørende løvtræarter, genopretning af naturlig hydrologi og mere varierede skove fx med græsning i det mindste i dele af skovene.

I efteråret 2016 sendte DOF tre forslag til miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen om driften af statskovene. Vi foreslog 1) at der i de fem nationalparker udlægges urørt skov, hvor det er muligt, 2) at der i store skove udlægges fredelige 'hjørner' eller refugier uden forstyrrende rekreative aktiviteter som fx mountainbiking, hvor bl.a. de store rovfugle kan finde fred til at yngle, og 3) at truede og sjældne ynglefuglearters yngletræer og området omkring dem beskyttes langt bedre end i dag.

Med en mere naturvenlig drift af vores skove og helt stop for intensiv skovdrift i større dele af skovene vil de kvittere med mere fuglesang og flere store vingefang samt andre unikke naturoplevelser i skovens dybe stille ro.

Træerne vokser ikke ind i himlen, men vi kan da hjælpe mange af dem godt på vej!

Egon Østergaard
Egon Østergaard, Formand DOF

Forside

Havørn på jagt i en skarvkoloni. De danske havørne placerer ofte deres reder nær skarvkolonier. Læs mere i artiklen side 3-7. Det flotte billede på forsiden har vi dog hentet i Estland hos fotografen Arne Ader.

Udgivet af

Dansk Ornitologisk Forening – DOF – BirdLife Denmark
Vesterbrogade 138-140 . 1620 København V
Tlf. 33 28 38 00 (alle hverdage 11-15) . Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.): Helge Røjle Christensen, Pilgårdsvej 4,
7742 Vesløs, tlf. 97 99 32 77 (aften), e-post: fugleognatur@dof.dk

Annancer: Maya Schuster . **Ture og Møder:** Mads Oddershede

Oplag: 17.000. **ISSN:** 1395-8860

Layout og tryk: Vivian Buch, www.step.dk

Indhold

Havørnenes Danmark	3
Årets Fuglefoto 2017	9
En vision for Mandø	12
Slutspurt i Atlas III	14
Ny app: DOFs Fuglebog	17
Fugle Overalt på Lolland	18
Drømmejobbet på toppen	21
Endelig: Skagen Fuglestation	23
Droner og fugle	24
Fra krybskytte til naturbeskytter	28
Lokalsider, ture og møde	32 - 45

Af Kjeld Hansen

HAVØRNENES

Danmark

Havørn på jagt i skarvkoloni. Billedet er taget i Estland, hvor der er set op til 26 unge havørne på én gang på rov i en skarvkoloni. Foto: Arne Ader.

Havørnen vælger de private skove, Guldborgsund topper listen over danske ørnekommuner, og de store rovfugle bor gerne tæt på skarvkolonier. Kjeld Hansen har analyseret fordelingen af de danske havørne.

Danske havørne er ikke i tvivl, når der skal vælges redested. Private skove foretrækkes frem for statens ejendomme. Det viser en analyse af de 73 registrerede yngleforsøg i 2015. Hele 65 par foretrak den dybe stille ro, hvor skoven var på private hænder. Kun otte par yngledede i statskov, og heraf var der to par i lukkede reservater.

De store vingefang tøver heller ikke, når der skal vælges mellem øst og vest. Danmarks ørnerigeste kommune er helt suverænt Guldborgsund med ni par eller 12

procent af landets ynglebestand. Dernæst følger Lolland kommune med fem par, Vordingborg kommune med fire, mens fem andre kommuner kan bryste sig af hver tre par. Kun en af dem ligger i Jylland.

Knap halvdelen af landets kommuner (41) huser i dag et eller flere par havørne, men broderparten foretrækker Østdanmarks private skove frem for Jylland med de mange statskove.

Fordelingen sætter spørgsmålstegn ved statskovvæsenets indsats for at skabe en righoldig natur. Meget tyder på, at

den "multifunktionelle" anvendelse med mountainbikere, orienteringsløb, ridning, vandreruter, brændesamlere, events, rollespil, skovbørnehaver, kondistier og andre støjende aktiviteter gør de offentlige skove mindre attraktive for ørnene. Alle disse aktiviteter, der går under samlebetegnelsen "aktivt friluftsliv", er officiel politik, men de glade skovgæsters udfoldelser ender alt for nemt med at forstyrre netop selvsamme natur, som de benytter.

Friluftsliv frem for alt

Havørnen genindvandrede til Danmark i 1995 efter knap 80 års fravær. Samme år

88 procent af de danske havørne-reder var i 2015 placeret i private skove. Her en rede ved Tystrup-Bavelse søerne på Sjælland, fotograferet fra offentlig vej. Foto: Helge Sørensen.

blev de overordnede formål med de offentligt ejede skove formuleret krystalklart af den daværende direktør for Skov- og Naturstyrelsen:

"Statskovene skal opfylde befolkningens og turisternes friluftslivsbehov. Friluftsliv er således en integreret del af statskovdistrikternes opgaver. Friluftslivets udfoldelser skal afvejes over for hensyn til produktionen og natur- og kulturmindebeskyttelsen. Der er tale om konkrete valg, afhængig af de lokale forhold. Men der

skal tungtvejende årsager til at begrænse den almindelige adgang til statskovene. (...) Det er Skov- og Naturstyrelsens mål, at statskovene skal give plads til de fleste former for friluftaktiviteter. Når det er nødvendigt at prioritere eller vælge mellem alternativer, vil Skov- og Naturstyrelsen tillægge 'den almindelige befolknings' almindelige skovtur den største vægt".

Denne programmerklæring er siden da blevet udmøntet i et utal af vandreruter, shelters, bålpladser og kondistier.

For eksempel blev den første mountainbikerute anlagt på Naturstyrelsens arealer allerede i 2000. I dag er der over 350 kilometer ruter i statskovene. Det svarer til strækningen fra Skagen til den dansk-tyske grænse. Mange af de 50 ruter er anlagt som selvstændige spor, hvor der kan køres mountainbike uden for de skovstier og skovveje, hvor øvrige skovgæster færdes. Denne politik medfører selvklaart øget uro og forstyrrelser af dyrelivet i store dele af statens skove.

Ujævn fordeling af ørne

Ganske vist er der ikke foretaget undersøgelser af friluftslivets negative påvirkninger på fuglelivet, men de danske havørnes valg af bopæl mere end antyder, at der er problemer.

Siden genindvandringen i 1995 er ynglebestanden vokset ganske dramatisk, så den talte 73 par i 2015 ifølge DOF's Projekt Ørn. Imidlertid har fremgangen ikke været jævnt fordelt ud over landets skove.

Forholdet mellem de danske skoves ejerskab er 75 procent private og 25 procent statsejede, hvorimod fordelingen af ynglende ørne er 88 procent (65 par) hos de private mod 12 procent (8 par) i statskovene.

Testes fordelingen statistisk (Yates-korrigeret χ^2 -test), får man værdien 6,94. Det betyder, at der – alt andet lige – er under en procents sandsynlighed for, at nulhypotesen – at parrene skulle være ligeligt fordelt mellem de to skovtyper i henhold til deres arealdækning – kan accepteres. Hypotesen må altså forkastes. Heraf følger, at det er ganske vist, at de private skove tiltrækker flest ørne.

Det er også værd at bemærke, at det tog tretten år fra det første yngleforsøg i 1995, før det første havørnepar slog sig ned i en statsskov. I private skove er adgangen begrænset til etablerede veje og stier mellem kl. 06.00 til solnedgang, hvorimod der er fri færdsel døgnet rundt i statsskovene.

Jyske ørne i undertal

Denne årsagsforklaring understøttes også, når man ser på skovarealets fordeling i Danmark i forhold til ørnenes udbredelse. Statsskovene er dominerende i Jylland, Nordsjælland og på Bornholm, mens de private skove er flest på Fyn, Sydsjælland og Lolland-Falster. Alligevel svigter ørnene Jyllands store statsskove.

Ud fra en simpel sammenligning af de enkelte landsdeles totalareal "burde" Jylland huse 69 procent af ynglebestanden. Det ville svare til 50 par, men realiteten er, at bestanden "kun" er på 21 par. Deraf følger, at de øvrige landsdele har en overrepræsentation af ørne, mest iøjnefaldende på Lolland-Falster, hvor der kun burde yngle tre par, men der findes altså hele 14 par.

Sjælland omfatter 18 procent af landets areal, hvilket teoretisk rækker til 13 par, men her yngler 23 par. Også Fyn har langt flere ynglepar, end arealet berettiger til. Den teoretiske fordeling siger, at der skulle være seks par på Fyn, men også denne landsdel er hjemsted for 14 par. Bornholm er teoretisk berettiget til et ynglepar, og det er lige præcis, hvad der er.

Der er nu over 350 kilometer mountainbikeruter i de danske statsskove. Mange af de 50 ruter er anlagt som selvstændige spor, hvor der kan køres mountainbike uden for de skovstier og skovveje, hvor øvrige skovgæster færdes. Foto: Helge Røjle Christensen.

Ørne bygger nær skarver

Interessant er det, at kolonierne af skarv i Danmark følger stort set den samme skæve fordeling som ørnene. Umiddelbart er det logisk at antage, at mængden af egnede fisk som bytte er af afgørende betydning for begge arter. Skarverne slår sig ned og trives især i den sydøstlige del af landet, hvor farvandene er fiskerige, og da havørnen også er fiskejæger, giver det god mening, at fordelingen er sammenfaldende.

Men der er et twist

Det er velkendt, at havørnen gerne forsyner sig med føde i form af store skarvunger, der hentes under skrål og skrig inde i kolonierne. Da skarverne yngler tidligt på året, har de ungerne parat, når havørnens æg klækker en god måned senere. Imidlertid får det ulige samliv ofte en hurtig ende. Efter et år eller to flytter skarverne simpelthen i protest mod den ubudne middagsgæst.

Thomas Bregnballe og Jesper Tofft har bl.a. gennem interviews med lokale ornitologer samlet materiale om havørnen som nabo og prædator i danske skarvkolonier. Materialet vidner om et temmelig problematisk samliv. De to ornitologer fortæller bl.a.:

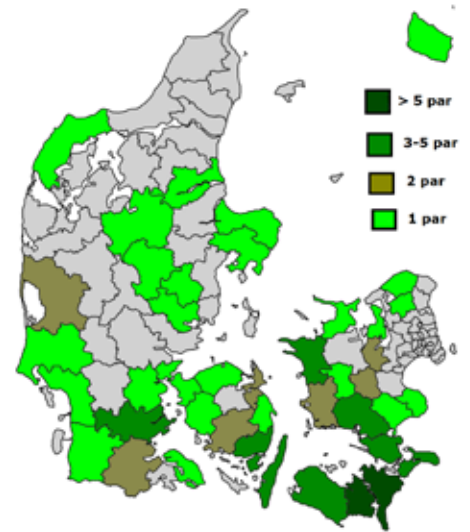
Meget tyder på, at en del havørne er tiltrukket af skarvkolonier. I 2015 placerede knap halvdelen af alle havørnepar (34 ud af 73 par) deres rede inden for 10 kilometer fra en skarvkoloni.

Årsagen kan være de gode muligheder for at skaffe sig føde – enten i form af skarverne selv eller opgyldede og tabte fisk. Fra nogle kolonier som f.eks. Tofte Sø, Brændegård Sø, Maribo Søndersø, Vorsø, Skarresø, Bog næs, Nysted og Hopsø foreligger der mange observationer af ørne i kolonierne, og i 19 kolonier har man direkte set, at ørne tog skarver.

Skarvunger på menuen

Ved Tofte Sø i Lille Vildmose og ved Brændegård Sø på Fyn er en ørn set hoppe fra skarvrede til skarvrede og æde, eller nærmest sluge, små skarvunger på stedet. Langt de fleste observationer drejer sig dog om ørne, der har taget store unger, både ikke-flyvefærdige unger i rederne og nyudfløjne unger i luften lavt over vandet ved kolonien.

Fænomenet kendes også fra udlandet. Et web-kamera i en koloni med 82 par ved

Havørneredernes fordeling på kommuner i 2015: Guldborgsund er suverænt Danmarks vigtigste ørnkommune med hele ni par, mens Lolland og Vordingborg kommer på de næste pladser med fem og fire par. Næstved, Kalundborg, Svendborg, Langeland og Haderslev har hver tre par. Kort: Projekt Ørn og Kjeld Hansen.

Wallnau på Femern afslørede i sommeren 2012, at den blev hjemsogt så hyppigt af fem forskellige havørne, at det samlede antal unger det år kun blev 24 stk. Ved Pugum nær Flensborg flyttede en hel skarvkoloni simpelthen efter ankomsten af et ørnepar. I en koloni i Estland er der set op til 26 unge havørne på én gang på rov i en skarvkoloni. Også fra den østsvenske skærgård foreligger der eksempler på flyttede skarvkolonier på grund af ørne, mens alle 140 reder i en koloni ved Upplandskysten blev tømt for unger af en flok på op til 31 havørne.

Bregnballe og Tofft konkluderer dog, at Havørnene indtil videre ikke har haft en væsentlig bestandsregulerende effekt på de ynglende skarver i Danmark. Men ørne har i visse tilfælde forårsaget en nedgang i den lokale koloni af skarver, hvilket har afstedkommet en omfordeling af skarver i nogle af regionerne i landet.

Tak til Projekt Ørn og Erik Ehmsen for udlån af data og hjælp med at sammenstille disse. Også tak til Thomas Bregnballe og Jesper Tofft for fortællingerne fra deres hidtidige arbejde med havørn-skarv interaktioner.

Kjeld Hansen er journalist og forfatter.

←
*Havørn på vellykket jagt i skarvkolonien. Endnu har ørnene dog ikke haft en væsentlig bestandsregulerende effekt på de ynglende skarver i Danmark.
Foto: Arne Ader.*

KORT NYT

FLERE ARTER - FÆRRE FUGLE

For godt 200 år siden - i år 1800 - var der 149 kendte arter af ynglefugle i Danmark. I 2012 var antallet af ynglende fuglearter i den danske natur vokset til 178. Med andre ord: Danmark er blevet rigere på arter, og har samlet set siden år 1800 fået 29 flere ynglefuglearter. Men hvis man talte alle landets fugle og samlede dem i én pulje, er der blevet færre individer i vores europæiske natur.

"Det er overraskende, at der i Danmark er kommet så mange nye arter af ynglefugle med afsæt i ændringer af landskabet. Men midt i glæden over de nye tilflyttere, må vi også konstatere, at andre studier viser, at der bliver færre individer blandt flere af de almindelige fuglearter, som er vidt udbredt i Danmark. Det er arter som vibe, sanglærke, stær, gulspurv, topmejsle, løvsanger og engpiber. Biomassen i den europæiske fuglefauna er blevet ringere, selv om artsrigdommen er steget i Danmark, siger biologen Lars Dinesen. Sammen med kollegerne Tom Romdal, Michael Borch Grell og Erik Buchwald har han i DOFT analyseret udviklingen i den danske ynglefuglefauna i perioden 1800-2012.

SLØRUGLER PÅ VEJ OP IGEN

Ni ud af ti slørugler i Danmark døde i flere hårde vintre med store mængder af sne. Særligt vinteren 2009/2010 var nådesløs. Ynglebestanden faldt fra cirka 500 par til blot omkring 50 kendte ynglepar. Nu er bestanden igen i fremgang, viser tal fra Dansk Ornitologisk Forenings uglegruppe. DOF's ugleekspert Klaus Dichmann skønner, at den aktuelle danske bestand af slørugler er i nabolaget af 130 par, så udviklingen går den rette vej. Optimismen bygger blandt andet på den kendsgerning, at det ikke skorter på bomuligheder for slørugler. Medlemmer af uglegruppen har i en årrække sat op imod 1.800 redekasser op til slørugler, der er afhængige af åbne lader, stalde eller andre større bygninger i reglen i tilknytning til landbrug.

Tag familien med på gratis

ØRNETUR

Kom og oplev fuglenes svar på Arnold Schwarzenegger: Havørnen. Den er en af verdens mest imponerende rovfugle og er også kendt som "den flyvende dør" med sit vingefang på 2,5 meter.

NORDEA
FONDEN

Kom til Ørnens Dag søndag den 26. februar

Fra kl. 10-14 slår Dansk Ornitologisk Forening endnu en gang dørene op til storslåede oplevelser på Ørnens Dag.

Besøg et af de mange landsdækkende arrangementer, hvor eksperter vil fortælle om ørne og vise de store vingefang.

Følg med www.ørnensdag.dk og find et arrangement nær dig. Det er gratis at deltage.

Dansk
Ornitologisk
Forening

Kategori 1: **Portræt:** Øjenkontakt med en ugle er et klassisk eksempel på et fugleportræt. Her en spurveugle i efterårsskoven.

Årets fuglefoto 2017

Tekst: Uffe Rasmussen, journalist i DOF, foto: Allan Gudio Nielsen.

DOF inviterer i år til fotokonkurrence om årets bedste fuglefoto. Der er tre kategorier: Portræt, Action og Landskab med præmier til vinderne af alle tre kategorier og en flot førstepræmie til fotografen bag Årets Fuglefoto 2017. Førstepræmien er en Swarovski kikkert EL 10x42 W B til en værdi af kr. 18.400.

Et godt billede af en fugl, der viser den fra sin bedste side, er værd at dele med alle. Det kan få flere til at åbne øjnene for fuglens skønhed og dermed også, at vi skal arbejde for at beskytte fuglene omkring os og bevare den natur, fuglene er afhængige af for at overleve.

Vi ønsker at vise fuglens skønhed, fascinerende adfærd og enestående

værdi for os alle. Det gør et foto tit bedre end de fleste ord, særligt, når vi skal give danskere uden for foreningen en oplevelse med fuglene.

Flere og flere tager ud i naturen med kamera for på den måde at bringe oplevelsen af fuglene med sig hjem som mere end blot et minde eller en note på en blok. Det, at fotografere fugle, er kort sagt en

anden måde at nyde fuglene på. Det, at fotografere en fugl, så den viser sig frem bedst muligt, kan være en stor udfordring. En prøve i både engagement, tålmodighed, viden om fuglene og teknisk kunnen. Det kan give enestående resultater, og det vil vi gerne anerkende.

Derfor kårer Dansk Ornitologisk Forening: Årets Fuglefoto 2017.

Kategori 2: **Action:** Med den nyeste fototeknologi bliver billeder af fugle i bevægelse stadig mere avancerede. Her er det fiskehejrer, der kæmper om en godbid.

Regler for fotokonkurrencen:

Fotos til konkurrencen skal vise vilde fugle, som naturligt hører hjemme i Danmark.

Det kan både være danske ynglefugle eller trækfugle, man kan se i Danmark.

Fotos skal være taget med størst muligt hensyn til fuglene.

Du må deltage med alle de fotos, du vil. Der er tre kategorier:

1. Portræt
2. Action
3. Landskab

Fotos skal være i jpeg-format i høj opløsning (Dimensioner: min. 2000 pixel på smalle led, størrelse typisk min. 3 MB).

Alle kan deltage, både medlemmer af DOF og ikke-medlemmer.

De indsendte foto vurderes af de udpegede dommere, og det er alene dommernes afgørelse, hvem der vinder.

Konkurrencen løber fra januar 2017 til efteråret 2017, hvor dommerne først kårer en vinder af hver kategori og derefter et

foto som Årets Fuglefoto 2017. Vinderne præsenteres ca. 1. november ved udgivelsen af Fugle og Natur nr. 4-2017.

Ved deltagelse giver du Dansk Ornitologisk Forening ret til at bruge de indsendte fotos fremover i alle DOF's medier, herunder sociale medier, samt til eksterne medier, hvor det tjener fuglenes interesse. Fotografens navn vil altid fremgå ved brug af foto.

Kategori 3: **Landskab:** I denne kategori gælder det om at skildre fuglen i samspillet med landskabet. Her en skovhornugle en lys sommeraften med mus til ungerne.

Dommerne er:

Egon Østergaard, formand for Dansk Ornitologisk Forening
Vicky Knudsen, biolog og formand for DOF UNG
Allan Gudio Nielsen, naturfotograf og naturvejleder i Fugleværnsfonden.

De tre kategorier i konkurrencen præsenteres her på siderne med foto af Allan Gudio Nielsen. Du kan læse mere og indsende foto til konkurrencen på webadressen: www.aaretsfuglefoto.dk

Vision på vej mod virkelighed:

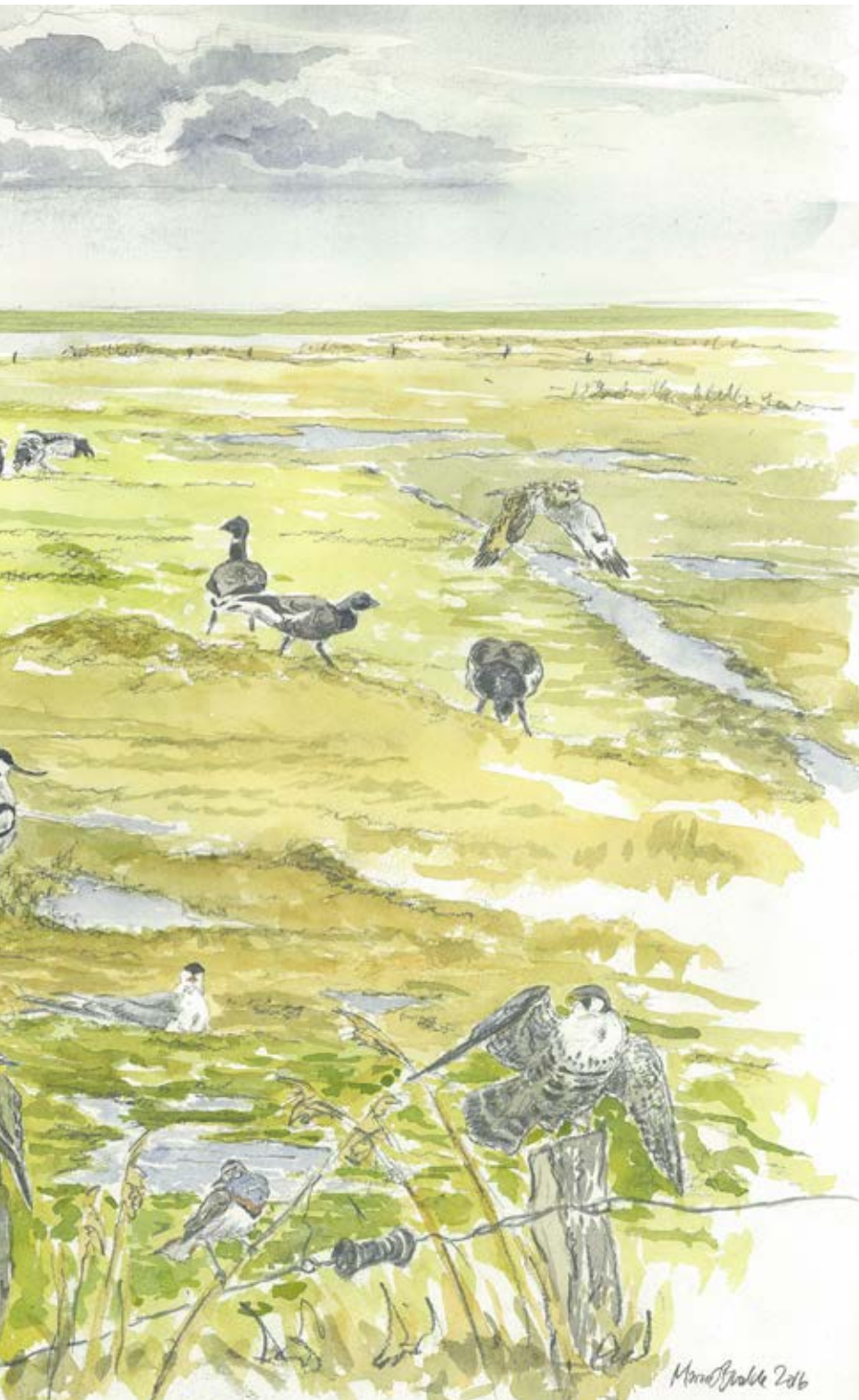
Et levende LANDSKAB

Tekst og tegning: Marco Brodde

på Mandø

Husdyr, sjøpand og vedvarende græs kan give store naturoplevelser på Vadehavsoen, hvor Den Danske Naturfond ønsker at gennemføre et ambitiøst projekt til glæde for fugle, natur og mennesker. Nationalpark Vadehavet og Esbjerg Kommune bakker aktivt op om projektet.

de kommende måneder finansierer fonden en jordfordeling, hvor målet er at kunne opkøbe arealer og efterfølgende drive jorden på naturens præmisser.

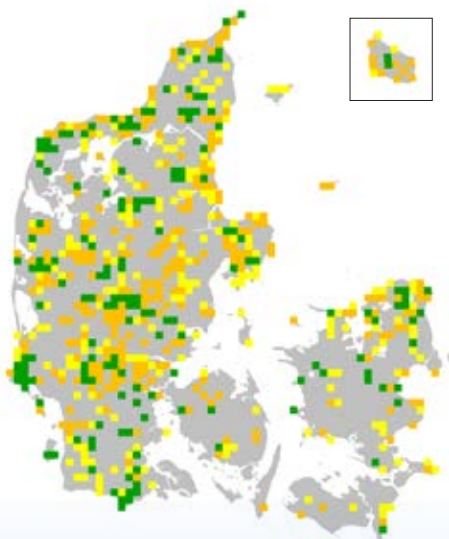
På Mandø findes nogle af de få tilbageværende naturenge i Vadehavets inddigede marsk. I Vadehavets koge er marsken mange steder i dag opdyrket eller drives som såkaldt kulturreng, der drænes, kunstgødes og pløjes med mellemrum. Naturligvis for at få mest mulig græs ud af driften. Relativt fugtige, aldrig eller sjældent omlagte enge, der ikke tilføres gødning ud over, hvad der kommer fra husdyrene, er blevet sjældne. Dermed er den karakteristiske flora og fauna forsvundet eller kommet under stærkt pres.

Den Danske Naturfond kan med erhvervelsen af arealer på Mandø og i samarbejde med de lokale landbrugere sikre og genskabe en af landets vigtigste engfuglelokaliteter. En ekstensiv landbrugsdrift med græssende dyr og evt. høslæt sikrer en lav vegetation, der tilbyder lys og varme til et rigt insektliv og dermed fødegrundlag for vadefuglene. De fugtige lavninger er fulde af liv og helt afgørende for, at ungerne kan finde føde i de første kritiske uger.

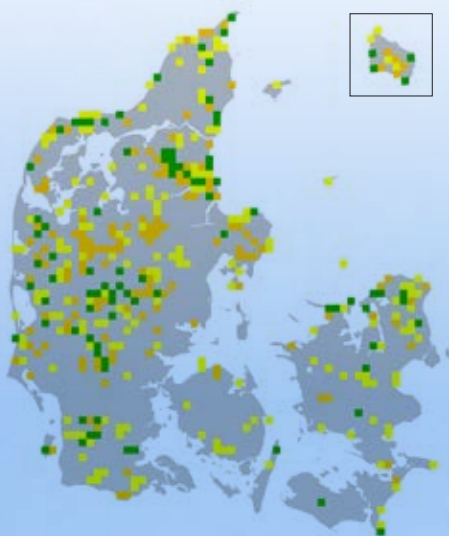
Et varierende græsningstryk på de forskellige fenner skaber en varieret vegetationshøjde, så forskellige plante- og fuglearter tilgodeses. En sådan mosaik giver en høj biodiversitet. Alene husdyrenes tramp og slid resulterer i tuer og huller, der skaber spirebede og vigtige levesteder på mikroniveau.

Billedet viser et slet ikke urealistisk scenarie, som det kan tage sig ud på øen i foråret. Den store kobbersnepe har en af sine sidste bastioner på Mandø og vil blive begunstiget af usprøjtede enge med et rigt insektliv. Viberne, der oplever dramatiske bestandsnedgange i Danmark, vil ligeledes få medvind. Fjordterner føler sig tryk, når den kan ruge på de lavt græssede enge, hvor der er frit udsyn til rovdyr. Mosehornuglen finder modsat skjul i det højere græs på nabofennen, mens blåhalsen holder af tagrørene langs grøften. Gul vipstjert jager små insekter på engen, og rovfugle som vandrefalke og havørn tiltrækkes af de store mængder af fugle i træksæsonen. Iøvrigt ses en skestork, et par klyder, en gruppe bramgæs og tre mørkbuede knortegæs, som Mandø er kendt for at huse i et antal, som gør øen til en af de internationalt vigtigste rasteplasser for arten.

Marco Brodde er naturkunstner, naturvejleder og næstformand i DOF

Lille korsnæbs udbredelse 1993-96

Lille korsnæbs udbredelse 2014-16

■: Sikkerlynglende, ■: Sandsynligt ynglende, ■: Muligt ynglende.

Lille korsnæb, foto: Erik Biering.

SLUTSPURT for Atlas III

Af Thomas Vikstrøm, organisatorisk leder af Atlas III

Vær med til at opnå fuld dækning i Atlas III-projektet i 2017. Der er faktisk et seriøst behov for en ekstra indsats for flere arter og i mange kvadrater.

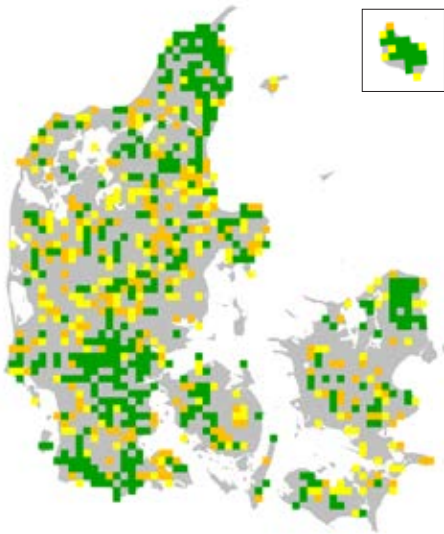
Det strømmer fortsat ind med resultater af den igangværende atlasundersøgelse, Atlas III. Blandt de foreløbige resultater er, at der allerede nu kan påvises fremgang for en lang række arter som fx ravn, men også at en række udbredte arter tilsyneladende udviser en mere eller mindre uventet tilbagegang. Imidlertid skal man være yderst forsigtig med at dømme arter i tilbagegang på baggrund af en atlaskortlægning, som kun er tre fjerdedele gennemført, og måske er der blot tale om, at de pågældende arter skal eftersøges bedre.

Her skal der fokuseres på tre af de udbredte arter, som tre fjerdedele gennem Atlas III lader til at have indskrænket deres yngleudbredelse med over 40 % siden Atlas II (1993-96), når udelukkende sikre og sandsynlige ynglefund er medtaget. Af de tre arter har duehøgen tilsyneladende indskrænket sin udbredelse

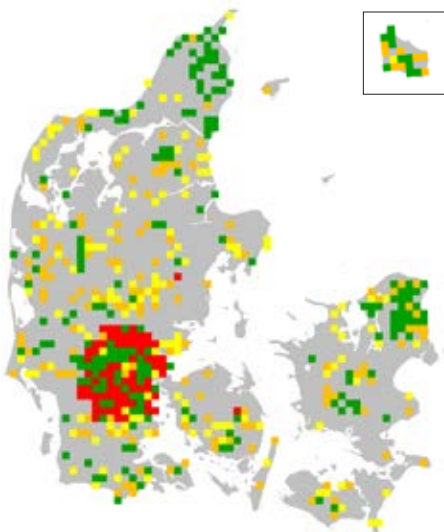
med 44 %, lille korsnæb med 47 % og agerhønen med hele 62 %. Når vi vælger at fokusere på netop disse tre arter, er det fordi, de alle kan registreres som ynglende her tidligt på året - lille korsnæb fra 21. januar, duehøg fra 1. februar og agerhøne fra 11. marts.

Duehøgens og agerhøvens tilbagegang i antal er også kendt fra punkttællingerne, men kan det nu alligevel passe, at duehøgen - og lille korsnæb - er forsvundet fra knapt halvdelen af de kvadrater, hvor de yngled midt i halvfemserne, og agerhønen fra

Duehøgens udbredelse 1993-96

Duehøgens udbredelse 2014-16

■: Sikkert ynglende, ■: Sandsynligt ynglende, ■: Muligt ynglende. ■: Eftersøgt grundigt i hele kvadratet, men ikke fundet ynglende. Det fremgår af kortene, at duehøgen i begge atlasser er eftersøgt særlig grundigt i Vendsyssel, Sydøstjylland og Nordsjælland.

langt over halvdelen? Som kortene viser, bør duehøgen i 2017 eftersøges særlig grundigt i Vendsyssel og Thy, i Sønderjylland, på Djursland, i Vestsjælland, på Lolland og på Bornholm. Agerhønen skal eftersøges i hele landet, men måske især på de sydlige øer. Endelig bør lille korsnæb eftersøges særlig grundigt i Vendsyssel og Thy, på Viborg-egnen, i Sydvestjylland og i det østlige Sønderjylland.

Duehøg, foto: John Larsen.

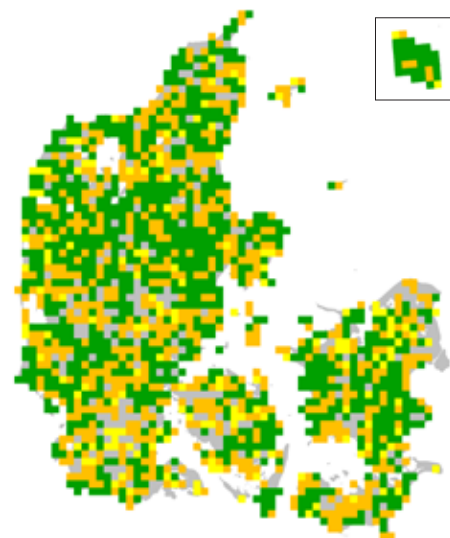
Deltag på en atlaslejr i 2017!

Hvis man helst vil finde ynglefugle sammen med andre fuglekiggere, er det en oplagt mulighed at deltage i en af årets atlaslejre. Tidspunkterne for afholdelsen af de tre centralt koordinerede atlaslejre og den foreløbig ene lokalt arrangerede lejr i 2017 er nu fastlagt. Vi håber på stor deltagelse, så reservér endelig nogle af tidspunkterne:

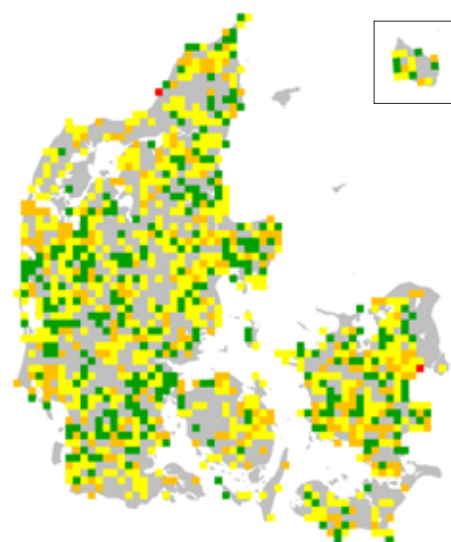
- 22.-28. maj i Thy
- 9.-13. juni ved Havnsø i Vestsjælland
- 7.-13. juni i det centrale Vendsyssel
- 18.-24. juni vest for Århus

Agerhøne, foto: Tobias Hjorth

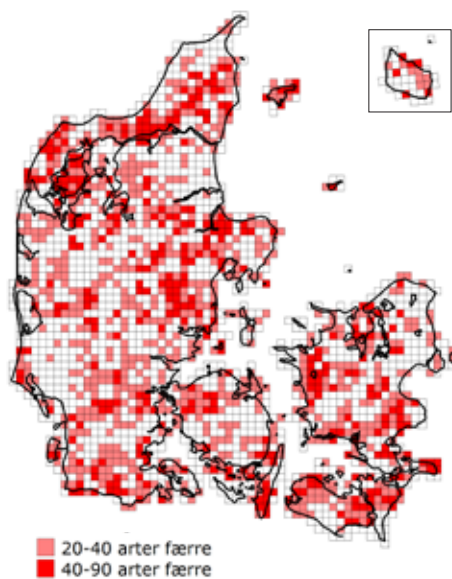

Agerhønens udbredelse 1993-96

Agerhønens udbredelse 2014-16

■: Sikkert ynglende, ■: Sandsynligt ynglende, ■: Muligt ynglende. ■: Eftersøgt grundigt i hele kvadratet, men ikke fundet ynglende.

◀ Her er der allermest brug for din indsats

På kortet til venstre kan du se, hvilke kvadrater der indtil nu er fundet færrest arter i. Kortet viser antallet af sikre og sandsynlige arter i kvadraterne, mulige arter er ikke medtaget.

I disse kvadrater kan alle være med til at løfte kvaliteten af atlasprojektet. Blot nogle få timer i godt vejr i et af de dårligst dækkede atlaskvadrater vil formentlig øge antallet af registrerede arter i disse kvadrater betragteligt. I flere kvadrater er der kun fundet mellem 1 og 15 arter ynglefugle!

Der kan i øvrigt også være yderligere kvadrater, som er meget bagud, men som ikke fremgår af dette kort, hvis de også var dårligt dækkede i de tidligere Atlas-projekter.

Kort: Timme Nygaard, DOF.

Ny gratis app: DOFs fuglebog

Af Tine Due, projektleder "Fugle Overalt"

Hvilken fugl er det? Det er nok det mest almindelige spørgsmål, man kan stille sig selv og andre, når man kigger på fugle. Men nu er der hjælp at hente. DOF har netop lanceret den gratis app: "DOFs fuglebog".

Spørgsmålet om, hvilken fugl, man ser, kræver som regel en fugleklog mand/kvinde lige i nærheden. Eller en fuglebog. Sådan var det i hvert fald før. Men med DOFs nye app; DOFs fuglebog, er det nu blevet nemmere for alle – både for de kloge og de lidt mindre kloge – at få svar på "hvilken fugl er det, jeg lige har set i et træ, svømmende, flyvende osv." Målet med den nye app har været at udvikle en slags fuglenøgle i stil med den amerikanske ebird/Birdseye app fra Cornell Lab of Ornithology og den tyske Vogel-Fuhrer fra Nabu. Men kun for danske fugle. I appen indtaster man oplysninger om dato (tid på året), størrelse, profil og farver og det terræn, man har set fuglen i. På et split-sekund får man derefter et eller flere forslag til hvilken fugl, det kunne være. Målet er, at man via appen kan finde og læse om de i første omgang 100 mest almindelige fuglearter i Danmark. Målet er at nå op på ca. 200 artsbeskrivelser. Appen kan for den trænede fuglekigger være et redskab til at holde styr på sine fuglelister i funktionen "Min fuglebog". Eller som et redskab til hurtigt at vise den mindre trænede et billede og beskrivelse af arten. Med en mobiltelefon har man altid sin fuglebog ved hånden.

Find fuglene først

Med appen kan man også konkurrere med naboen om, hvem der kan finde fuglen først. F.eks. kan man på Ørnens Dag deltage i konkurrencen om at spotte de tre mest eftertragtede rovfugle i Danmark. På Fuglens

Dag kan det f.eks. være at finde de tre mest almindelige trækfugle. Der hvor man nu befinder sig.

Appen er publiceret i en version 1.0, men det er planen at udvikle en version 2.0, baseret på data indtastet i DOFbasen. På den måde kan man få oplyst, hvilke fugle man kan forvente at se lige der, hvor man er.

Først til iPhone

DOFs fuglebog er en del af projektet Fugle Overalt, der er finansieret af Nordea-fonden, og appen er derfor henvendt til den ikke

Artsiderne hjælper dig med flere billeder og beskrivelser af fuglene.

så fugle-vidende. Desuden har en analyse i Danmark vist, at det især er børn sammen med (bedste-)forældre, der er nemmest at få til at interessere sig for specielt DOFs arrangementer og generelt fugle i naturen. Og de fleste af dem har adgang til en iPhone. Derfor har udviklingen af en app til iPhone været første skridt. Planen er at følge op med en version af appen til en androidtelefon, så snart som muligt.

Evt. spørgsmål vedr. appen kan stilles til biolog Daniel Palm Eskildsen på DPE@dof.dk eller til projektleder Tine Due på Tine.Due@dof.dk.

Appen kan via 5 enkle trin, hjælpe dig med at bestemme den fugl, du lige har set. DOFs fuglebog er støttet af Nordea-fonden.

En rødhals slippes løs. Sjældent har en ringmærket fugl fået så stor bevågenhed. Foto: Maya Schuster.

For første gang har DOF kørt en massiv reklamekampagne for at øge interessen og glæden ved at se på fugle i den brede offentlighed. Over 350 børn og voksne fulgte opfordringen og oplevede ringmærkning, ørne og fuglequiz i efterårsferien på Lolland.

FOLKEVANDRING til flyvende døre

Af Tine Due, projektleder "Fugle Overalt"

Det regner skomagerdrengene. Eller sagt på mere moderne dansk, så står det ned i stænger. I løbet af få minutter er familien, der lige er ankommet fra Vestsjælland, gennemblødt.

"Det gør ikke noget", siger mor Inger, "ungerne er ligeglade. De er jo vant til at være udendørs i al slags vejr fra børnehaven", fortsætter hun og tilføjer - mens hun smiler - "det er mere vi andre, der har haft det lidt tungt i morges med alt det vand".

Og de ser bestemt også glade ud, ungerne, iført flyverdragter og gummistøvler i alle slags farver lige fra neongrønt til selvlysende pink. Farver, der normalt ikke

ses så ofte i landskabet ved Hyllekrog på Lollands sydkyst.

Familien, vi traf her, var som mange andre stået tidligt op for at nå frem til den store ørnekigger-dag på Lolland i efterårsferien. Eller som annonceret i radioen, Facebook og YouTube: "Kom og se Danmarks største rovfugl. Havørnen i den fri natur". Og underforstået: at man ikke behøver at tage på safari i udlandet for at se et vildt dyr helt tæt på. For selvom det blandt de fleste fuglevenner er en kendt sag, at havørnen i dag yngler mange steder i Danmark. Ja så er der stadig mange andre, som ikke har den fjerneste anelse om, at lige rundt om det næste hjørne venter en stor oplevelse med

at spotte den flyvende dør. Eller opleve fuglens svar på Arnold Schwarzenegger, som andre kalder den store rovfugl.

SELFIE med ørne

Reklamen vakte genklang. Rigtig mange familier med både mor, far, bedstefar og børn havde valgt at besøge Saksfjed-Hyllekrog. 130 tog på rovfugletur om søndagen, og 238 mennesker deltog om onsdagen i efterårsferien i åbent hus. De nåede på den 3,5 km lange rute både at løse opgaver med poster undervejs, se ringmærkning af fugle og opleve det kendte haveørne-par (fra DOF's ØrneTV). Parret havde i dagens anledning pænt

OM ARRANGEMENTERNE

Søndag den 16. oktober kl. 10-13 kunne man komme på rovfugletur med gåtur til et fugletårn. Og onsdag den 19. oktober fra kl. 10-14 inviterede Dansk Ornitologisk Forening og Fugleværnsfonden hele familien til et hyggeligt åbent hus arrangement med masser af aktiviteter: det hele var ganske gratis.

Udover ørneture var der i løbet af dagen:

- ringmærkning af småfugle i samarbejde med Gedser Fuglestation
- et løb med opgaveposter (max. 3,5 km)
- bål, varm kakao og skumfiduser

Kikkerter, teleskoper osv. var alt sammen stillet til rådighed af Dansk Ornitologisk Forening og Naturcenter Lyttesholm. Materialer i form af diplomer (ørnekiggerbadges), postkort, familiemedlemskaber (inkl. plysørn og insektglas) er en del af DOF's Fugle Overalt-projekt, som støttes af Nordea-fonden. Arrangementerne var annonceret på Facebook, YouTube, diverse hjemmesider, aviser og i radioen.

Havørn, foto: John Larsen.

taget opstilling lige ud for diget på Hyllekrogen.

"På afstand ligner de to skorstene, men når man så kigger i teleskopet, så ser man, at de er levende", som en ældre kvinde med kikkert sagde til sit barnebarn. Og hun pegede: "Nu rører de på sig!" De to ørne kvitterede nemlig med jævn mellemrum for den megen opmærksomhed ved at ryste vandet af vingerne. Og gjorde det dermed helt tydeligt, at der var tale om levende fugle.

1000 skumfiduser

Efter at have set ørne på tæt hold (plus mange andre fugle), var det for alle tid til

at få en kop kakao, the eller kaffe og ikke mindst varmen ved bålet i haven. Mange, og ikke kun børnene, greb lejligheden til at genopdage fornøjelsen ved en ristet skumfidus. Klistret til af skum og sukker fik de nye ørne-kiggere så til allersidst et diplom på, at de havde gennemført og løst opgaverne undervejs. Og dermed bevis for, at de havde set en havørn.

Og mor Inger og ungerne? Ja de kunne sammen med bedsteforældrene mætte af både skumfiduser og indtryk drage tilbage til Næstved. Lidt klogere på fugle og meget trætte på den der gode måde. Eller som den yngste, Anders, formulerede det: "Mor, nu er jeg altså træt nok til at se film".

Ring på fuglekonger

Omgivet af lyden fra dusinvis af fuglekonger i træer lige ved, står især de mindste betagede og holder fast i de små ben – inden fuglene sættes fri efter endt ringmærkning. "Sri-sri-sri" lyder det, og en af DOF's frivillige hjælpere både store og små med at få øje på de mindste fugle, der gør træet levende.

De mange fuglekonger var en af tillægsgevinsterne ved at følge gåturen rundt til fugletårnet og den nærliggende pumpestation på Saksfjed-Hyllekrog, hvor folk fra Gedser Fuglestation ringmærkede både mindre fugle og en stor spurvehøg i løbet af dagen.

Ringmærker Hans Lind demonstrerer, hvordan en fuglekonge ligger helt stille, når man lægger den på ryggen i hånden. Også i en barnehånd. Foto: Maya Schuster.

På ørnevandring i regnvejr. Foto: Maya Schuster.

Spændende og hyggelige natur – og fuglerejser

Vil du have de store naturoplevelser, sammen med en af vores dygtige guider, så har du her forslag på rejser, du altid vil huske.

Rejs med Peter til det sydlige Spanien, og få de store fugletræk at se. Spændende vådområder og smuk natur Afrejse den 20. April 8 dage Kr. 10.780,-

Christian tager dig med til det ukendte Georgien den 30. April 9 dage Kr. 11.880,-

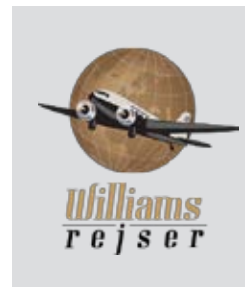
Extremadura besøger du sammen med Peter den 10. Maj 8 dage Kr. 11.480,-

Alaskas store oplevelser viser Carsten dig, med afrejse den 31. Maj 14 dage Kr. 26.585,-

Det sydlige Portugal skal du opleve med Christian. Afrejse den 25. September 8 dage Kr. 9.985,-

Eventyrsrejser til Ecuador og Galapagos, oplevelserne bliver ikke større. Afrejse den 31. marts, 28. april, 9. juni og 10. november. 16 dage Fra Kr. 35.740,-

Læs mere om rejserne på williamsrejser.dk, eller kontakt os på fw@williams.dk / tlf: +45 20 22 19 90 | Klostermosevej 140, 3000 Helsingør

Pip på Askov Højskole

I samarbejde med leder af Vadehavscentret Klaus Melbye

Sort sol

Slørugle, foto Klaus Dichmann

Klaus Melbye

Mærk vingesuset fra naturens fascinerende skabninger
Nyd store oplevelser i det fri og spændende foredrag på kurset "Fugle i Naturen"

Forår fugle i naturen 15.05.17 – 21.05.17
Efterår fugle i naturen 24.09.17 – 30.09.17

ASKOV

H Ø J S K O L E

Askov Højskole · Maltvej 1 · 6600 Vejen · Tel.: 7696 1800
· info@askov-hojskole.dk · www.askov-hojskole.dk

Af Helge Røjle Christensen

DRØMME på toppen **JOBBET**

Simon med en ringmærket jagtfalk på Ottenby Fuglestation. Foto: Ottenby Bird Observatory

31-årige Simon S. Christiansen er ny naturvejleder og stationsleder på Skagen Fuglestation, som åbner officielt den 11. maj 2017. Dermed skabes helt nye muligheder for forskning og formidling omkring trækfuglene på toppen af Danmark, og DOF's medlemmer inviteres til at være med.

Simon ved det Grå Fyr. Det officielle navn bliver fremover: SKAGEN GRÅ FYR: Center for trækfugle. Foto: Helge Røjle Christensen.

En kold kuling står direkte ind fra Kattegat og suser ugæstfrit omkring det Grå Fyr og den kommende fuglestation.

Alligevel er der som næsten altid godt med folk i Skagen. Mange af dem er friske på en rask gåtur ud til Grenen.

Måske lidt for friske. For på vej tilbage går de fleste duknakkede med hovederne gemt i huer, hætter og halstørklæder. Når de kigger op, så afslører farven på kinderne, hvor barsk det er derude. Men for den unge mand ved fyret med kikkerten om halsen og huen godt nede om ørerne. For ham kan det hele ikke blive ret meget bedre. Han er netop startet i sit drømmejob.

Simon på fuglestationer

Simon Sigaard Christiansen er nordjyde, opvokset i Aalborg og naturinteresseret

lige fra dengang, han var en lille dreng: "Det startede med dinosaurer, men jeg fandt jo ud af, at de var uddøde, så jeg måtte hellere følge med evolutionen og skifte til deres efterkommere. Derfor blev det fuglene", siger han.

I hele sin drengetid forestillede Simon sig, at han skulle være biolog, når han blev stor: "Men i gymnasiet fandt jeg ud af, at der også er mange mere teoretiske sider af biologien, som jeg ikke synes er så spændende. Så jeg blev i tvivl".

Det var stadig den nære kontakt med fuglene, der trak. Så Simon tænkte videre over fremtiden, mens han begyndte som observatør og ringmærker på fuglestationer i flere lande. Det begyndte i Blåvand og fortsatte i Ottenby i Sverige og i Eilat i Israel. Han har også besøgt fuglestationer som Radolfzell, Wallnau, Torhamn, Gedser og Falsterbo, og i 2010 kulminerede det

Der arbejdes på at gøre rummet her klar til en "Birders Club" ved fuglestationen. Foto: Helge Røjle Christensen.

med jobbet som daglig leder af Ottenby Fuglestation på Øland.

Så var han – i hvert fald midlertidigt – færdig med at tænke over fremtiden. I 2011 begyndte Simon på læreruddannelsen i Aalborg, blandt andet med biologi og natur/teknologi som linjefag. Sådan kunne han kombinere fugle og natur med sin interesse for at undervise og formidle.

Over 60.000 fugle ringmærket

Trods sin forholdsvis unge alder har Simon S. Christiansen allerede været med til at ringmærke over 60.000 fugle:

"De største oplevelser er ofte de store dage med mange fugle. Jeg har oplevet dage i Ottenby med over 1000 ringmærkede fugle. Men der er også arter, som har været særligt spændende at sætte ringe på. Som jagtfulke i Ottenby eller en rosenstær i Eilat", fortæller Simon. "Natfangster, synes jeg også, er vildt fascinerende. En nat på Øland fangede og ringmærkede vi over 50 perleugler. Mange af dem sad helt stille i lommelygtens skær, så vi blot kunne løfte dem ned fra grenene."

Tænkepause igen, men kun kort

Efter seminariet fik Simon et årsvikariat som folkeskolelærer, og i efteråret 2016

havde han netop fået fast job på en skole i Aalborg Kommune, tæt på bopælen. Han var i den grad klar til lærergerningen, da der opstod en mulighed, som igen fik ham til at overveje fremtiden. Men kun særdeles kortvarigt:

"Stillingen som naturvejleder og leder af fuglestationen i Skagen er lige det, jeg altid gerne har villet. Jeg havde aldrig troet, at der ville komme sådan en stilling. Så det var en meget kort betænkningstid", konstaterer han.

Simon viser os igennem haven ved fyret. Her skal der bygges en Helgolandsruse, en slags stort netbur, som nænsomt indfanger trækfugle, der raster i buskene. Rusen skal supplere de mange spejlnet, der skal opstilles rundt omkring ved spidsen af Skagen Odde, når ringmærkningen går i gang allerede midt i marts. Helgolandsrusens kommende placering lige ved fuglestationen gør den også ideel til formidling af fuglefangsten overfor de mange besøgende, som forventes ved fuglestationen og den tilhørende udstilling.

"Birders Club" på vej

Inde på selve fuglestationen er der ved vores besøg stadig værktøj, malerbøtter og alle mulige andre tegn på fortsat

håndværkervirksomhed. Men det hele skal altså være klar til indvielsen i maj, også den meget avancerede fugleudstilling, som Naturstyrelsen etablerer med støtte fra Nordea-fonden. Selve istandsættelsen og ombygningen af fyrmesterboligen ved det Grå Fyr til udstilling, kontor og fuglestation er betalt af Realdania. Så det er virkelig nogle af de store spillere indenfor velgørenhed i Danmark, der er engageret i den endelige realisering af drømmen om Skagen Fuglestation.

Men de fine forhold betyder ikke, at der ikke bliver plads til lidt almindelig råhygge blandt fuglefolk. Ved siden af selve ringmærker-laboratoriet viser Simon os et stort rum, hvor der skal være en "Birders Club". Et mødested for de mange fuglefolk, der besøger Skagen.

"Her skal være en skærm på væggen, der fortæller om de aktuelle fugle i området. Vi håber, at det bliver et naturligt samlingssted for feltornitologer af alle slags, når de er på besøg i Skagen", siger lederen af fuglestationen.

Endelig efter 40 år: "Stjernerne stod helt rigtigt for SKAGEN FUGLESTATION"

Egon Østergaard, formand DOF

Af Helge Røjle Christensen

Det var ikke mindst nogle visionære påske-lejre arrangeret af DOF i 1960'erne, som nærrede myten – og skabte forventningerne. Men det var først i løbet af 70'erne, at det udløste en større bevægelse blandt fuglefolket. Rygtet om forårstrækket i Skagen nåede frem til Kongelunden, Gilbjerg, Blåvand og andre allerede etablerede bastioner. Det var måske ikke helt som særtøget til Thisted, der bragte folk til Thylejren. Men dog en vandring af engagerende feltornitologer, der drog mod Skagen med afghaner veste, tunge kowa-kikkerter og telte uden bund. Faktisk var der i årene 1972 til 1976 en fuglestation i Skagen med observatører det meste af foråret, blandt andet støttet af Carlsberg-fondet. Men de sidste 40 år har en fuglestation på det fine træksted helt i nord været et savn blandt danske feltornitologer og fuglevenner. Nu er tiden med afsavn ovre.

Ny version af fuglestationer

"Vi er i gang med en genoplivning af fuglestationerne, som fyldte meget i DOF's virksomhed i 60'erne og 70'erne. Men det bliver i en ny version", siger DOF's formand Egon Østergaard. "Den gang handlede det først og fremmest om at indsamle data om fugletrækket til videnskaben. Det gør det stadig, men nu satser vi samtidig stærkt på formidling af fugletrækket over for befolkningen. Visionen er en vigtig del af DOF's nye fuglestations-strategi, som er stærkt forankret i både DOF's repræsentantskab og Hovedbestyrelsen, siger formanden. "Med den nye Skagen Fuglestation kommer vi op i et helt andet gear

end tidligere. Vi har i årevis ledt efter et beskedent sommerhus eller lignende, hvor vi kunne få råd til at huse et par observatører. Nu får vi en topmoderne fuglestation i international klasse i et samarbejde med Naturstyrelsen og Frederikshavn Kommune. Det er godt for DOF og godt for vores medlemmer, som i høj grad vil kunne bidrage til driften og få gavn af de fine faciliteter", siger Egon Østergaard. (Mere om dette i næste nummer af Fugle og Natur, der udkommer i april, kort før den officielle indvielse af fuglestationen).

Tak til Naturstyrelsen

Det er et samspil af heldige begivenheder og målrettet arbejde, som nu resulterer i åbningen af den længe savnede fuglestation som en del af det kommende Skagen Fuglecenter ved det Grå Fyr. "Man kan sige det på den måde, at stjernerne denne gang har stået helt rigtigt for fuglestationen i Skagen", bemærker DOF's formand. Først forlod Farvandsvæsenet det gamle fyr, som blev købt af Naturstyrelsen. Så kom Realdania med et passende stort millionbeløb til renovering og ombygning af fyrmesterboligen. Frederikshavns Kommune og Turisthus Nord gik også stærkt ind i projektet, og Nordea-fonden bidrog med endnu en generøs

bevilling til den kommende udstilling og andre faciliteter, blandt andet en radar til registrering af fugletrækket. Men også Friluftsrådet har bidraget flot til projektet med Tips- og Lottomidler. "Vores rolle i DOF har hele tiden været at bakke op og holde gryden i kog og være i dialog med alle, der kunne se mulighederne omkring fyret", siger Egon Østergaard. "Men uden Naturstyrelsens store engagement i denne sag var det ikke lykkedes. De har foreløbig forpligtet sig til at drive Skagen Fuglecenter i hele 20 år. Så vi har virkelig grund til at takke styrelsen og ikke mindst den lokale skovrider Jesper Blom Hansen for en kæmpe indsats", siger formanden. Også i DOF's egne rækker er der grund til at uddele roser, ikke mindst til Kurt Rasmussen fra DOF Nordjylland, som i en årrække har stået i spidsen for arbejdet med at realisere fuglestationen. Han bliver nu den første formand for foreningen SKAFven, Skagens Fuglestations Venner: "Kurt fortjener stor ros og anerkendelse for det kæmpe arbejde, han har udført gennem mange år. Vi kan i høj grad takke ham for, at vi er meget nær realiseringen af et spektakulært trækfuglecenter i Skagen", siger DOF's formand. En bestyrelse for Skagen Fuglestation er nu nedsat, og sammen med naturvejlederen og ansatte i Fuglenes Hus skal den endelig give fuglestationen luft under vingerne.

Med åbningen af Skagen Fuglestation i maj 2017 når DOF sit mål om tre A-fuglestationer som markante fyrtårne for foreningens forskning og formidling om fugletræk. De to øvrige A-stationer ligger i Blåvand og Gedser. Læs mere om fuglestationerne på www.dof.dk

Af Jan Skriver

Fremtidens fjernstyrede FUGLETÆLLINGER

I foråret 2016 blev en drone for første gang brugt til at få overblik over antallet af reder i Danmarks største koloni af skarver. Også i hættemågernes hovedstad ved Vadehavet blev ynglefuglene skrevet i mandtal efter en droneflyvning.

Biolog Lars Maltha Rasmussen er godkendt droneoperatør af Trafikstyrelsen. Med dispensation fra Naturstyrelsen til at flyve i et EU-beskyttet Natura 2000-område sender han sin drone til vejrs for at få et overblik over antallet af ynglende skarver på Samsø. I 2016 har han ved hjælp af sin drone talt Danmarks største kolonier af både skarver og hættemåger. Foto: Jørgen Maltha Rasmussen.

Dronen brummer som en bisværn på boligjagt, da den hæver sig lodret fra jorden som en helikopter. Biologen og ornitologen Lars Maltha Rasmussen, der har rådgivningsfirmaet Tidal Consult i København, er ude at luften sin drone i embedsmedfør. Han tæller skarver for Aarhus Universitet og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (Tidl. Naturstyrelsen, red.) i Danmarks største koloni for arten. Den ligger i Stavns Fjord på Samsø. Snart vil fartøjet give sin jordbundne pilot et overblik over kolonien af skarver. Og snart vil han ved hjælp af digitale fotos kunne dokumentere et nøjagtigt facit.

Hvert år fra begyndelsen af 1980'erne er alle rederne i samtlige danske skarvkolonier blevet talt og offentliggjort af nationale miljømyndigheder. Tællingerne er udført på gåben i gummistøvler af et talstærkt korps af trænedede fugletællere med vågne øjne og åbne notesblokke. Men nu kan teknologien blive et værdifuldt supplement til de håndholdte fugletællinger til fods, der så at sige er udført af vor mand på gulvet. Dronen kan blive fremtidens redskab til overvågning af fuglekoloni-

er i kystnatur eller til tællinger af dyr og fugle i svært tilgængelige terræner.

Flygtende fugle er fortid

"Jeg sender min drone op i 40-50 meters højde og lader den flyve stabilt og roligt hen over kolonien, mens dens to kameraer tager stillfotos og video uden den mindste rystelse. Skarverne er helt upåvirkede. De bliver siddende på deres reder, mens flyvningen og fotograferingen, der tager en halv times tid, foregår", siger Lars Maltha Rasmussen.

Han har mange års erfaring i naturovervågning i Danmark og Grønland, hvor han har talt fugle og dyr i videnskabens og miljømyndighedernes tjeneste. Han ved, at tællinger kan forstyrre ganske meget.

"Det siger sig selv, at et menneske, der går igennem en koloni af skarver og minutøst registrerer og tæller alle reder, ofte kan resultere i et virvar af flygtende fugle. Når man bruger drone, undgår man helt disse forstyrrelser. Det er en meget skånsom metode set fra kolonirugeres synsvinkel", siger Lars Maltha Rasmussen, hvis drone har en aktionsradius på 500-800 meter. Droneføreren skal dog hele tiden kunne

se sit fartøj, der selv er i stand til at vende tilbage til startstedet, hvis uheldet er ude, og radioforbindelsen bliver afbrudt.

Fred og ro og ingen fare

I foråret 2016 talte han hættemågerne i Sneum Eng sø syd for Esbjerg ved hjælp af sin drone. Eng søen huser Danmarks største koloni af hættemåger. "Det er helt perfekt at tælle store mågekolonier på småøer ved hjælp af en drone. Hættemågekolonier tiltrækker tit sjældne fuglearter, som bruger de vagtsomme måger som værn mod fjender. En optælling til fods af så stor en koloni som den ved Sneum kræver, at flere personer i flere timer går gennem hættemågekolonien og registrerer reder, og så flyver alle fugle på øen op. Denne forstyrrelse undgår man med en drone, hvis man flyver stabilt og i samme højde", siger biologen. "Da min drone på et tidspunkt ændrede flyvehøjde over hættemågekolonien, gik nogle af mågerne på vingerne. Men med en jævn droneflyvning i samme luftlag signalerer man fred og ro. Da forbinder fuglene ikke den flyvende gæst med fare. Og brummelyden fra dronens propeller

betyder intet", siger Lars Maltha Rasmussen. Tællingen og fotograferingen over Sneum Engso gav et facit, der sagde 12.822 hættemåger, der tegnede sig som hvide prikker på en grøn baggrund. Antallet af rugende fugle blev talt til 11.911.

På Samsø satte skarverne sorte prikker på en hvidkalket baggrund med et facit, der lød på 2.155 ynglepar.

Kontortid efter flyvninger

Den effektive og forstyrrelsesfri færden i felten med dronen som redskab er dog endnu relativt kostbar, og den kræver en del kontortid foran computeren efter optagelserne i det fri. For en drone kan flyve og skaffe fotos, men den kan ikke tælle. "Luftfotos fra flyvningen skal forstørres op på en computerskærm, så alle rederne kan tælles og bogføres. Det kræver i realiteten flere arbejdstimer, end det gør, når man sender fugletællere ud på gåben og med en notesblok i hånden. Til gengæld er dronen med til at levere meget præcise ynglefugletal. En del tællinger af store mågekolonier fra landjorden bygger ofte på skønnede antal i runde tal", siger Thomas Bregnballe, der er seniorforsker på Institut for Bioscience, Aarhus Universitet.

Tjek ørne og bævere fra luften

Der er et stort potentiale i at sende droner i luften for at overvåge naturens tilstand, mener seniorforskeren. Særligt i områder, der er svært fremkommelige, eller på lokaliteter, der huser sjældne og sårbare fuglearter, som kun tåler ringe forstyrrelse. "Man kan for eksempel bruge droner til at tjekke ørnereder eller bæverområder med dæmninger, så man dermed kan påvise dyrenes spredning i terræner, som man ikke umiddelbart kan komme til som gående. Man kan også effektivt og bekvemt tælle ynglefugle i rørskove og sumpe fra droner. Grågåsereder og svanereder er lette at registrere på luftfotos. Det er også nærliggende at bruge droneteknik til overvågning af arter, hvor vi for eksempel af EU er pålagt at skaffe meget præcise data for ynglebestanden. Dokumentation ved hjælp af dronefotos er et helt nyt og meget pålideligt redskab til naturovervågning. Teknikken er bare kostbar at bruge til det hele. Men tiden arbejder til gunst for dronen", siger Thomas Bregnballe.

Jan Skriver er naturjournalist og feltornitolog.

Som hvide prikker på en grønlig baggrund tegner hættemågerne i Sneum Engso billedet af Danmarks største koloni for arten. 11.911 ynglepar for at være helt præcis. Her er et udsnit. De forskellige farver på billedet bliver brugt af praktiske årsager. Hver farve repræsenterer 100 fugle. Forskellige farver giver et hurtigere overblik over antallet af ynglepar og tætheden af reder i kolonien. Foto: Lars Maltha Rasmussen.

FAKTA OM DRONEFLYVNING:

- ▶ Cirka 500 danskere havde primo september 2016 licens til at flyve erhvervsmæssigt med drone.
- ▶ Det betyder blandt andet, at de har dispensation til at flyve over bymæssig bebyggelse.
- ▶ Folketinget vedtog 31. maj 2016 et sæt nye regler for flyvning med droner i bymæssigt område. Disse regler er trådt i kraft 1. september.
- ▶ Alle droneførere skal have et dronebevis, som kan erhverves på en droneskole godkendt af Trafik- og Byggestyrelsen.
- ▶ UAS Test Center Danmark er hovedsæde for ansøgninger om tilladelse til erhvervsmæssig dronflyvning.
- ▶ UAS står for Unmanned Aircraft Systems.
- ▶ Nye bestemmelser for flyvning med drone udenfor bymæssigt område skal efter planerne være trådt i kraft 1. januar 2017.
- ▶ De generelle droneregler forbyder at flyve ind over mennesker.
- ▶ Droner over 7 kilo må kun flyve fra en godkendt model-flyveplads.
- ▶ En drone må maksimalt veje 25 kilo.
- ▶ Den maksimale flyvehøjde for en drone er 120 meter.
- ▶ Dronepiloten skal kunne se sit fartøj under hele flyvningen.
- ▶ Droner skal vige for alle bemandede fly.

Som sorte prikker på en hvidkalket baggrund sidder skarverne på deres reder i kolonien i Stavns Fjord på Samsø. Dronen leverer fotos. Hjemme på kontoret forstørres billedet op på computerskærm, og det præcise antal reder bliver talt op. Facit kom til at lyde på 2.155 skarvreder i kolonierne på øen i Kattegat. Foto: Lars Maltha Rasmussen.

Vandrefalke forstyrret **DRONER FIK FLYVEFORBUD**

Af Jan Skriver

Vandrefalk ved Møns Klint. Naturstyrelsen udstedte i sommeren 2016 et forbud mod droneflyvning ved Møns Klint, ikke mindst af hensyn til de ynglende vandrefalke. Foto: John Larsen.

Der er klare fordele ved at bruge droner til fugletællinger og seriøs naturovervågning, men bagsiden af teknikkens medalje hedder forstyrrelser. Der er brug for omtanke og skærpede regler i takt med stigningen i antallet af dronepiloter, mener Dansk Ornitologisk Forening.

I sommeren 2016 indførte Naturstyrelsen et forbud mod at flyve med droner på Møns Klint. Områdets fire ynglepar af vandrefalke var i fare på grund af det stigende antal fjernstyrede fly, der bogstaveligt talt sværmede tæt på rovfuglens reder, så falkene blev stressede. Året forinden var en vandrefalk fundet død ved klinten med sår, der antydede, at falken antageligt var kollideret med en drone. Måske i et angreb for at få dronen væk fra rovfuglens privatsfære. Under alle omstændigheder var antallet af droneflyvninger langs Møns Klint sidste år vokset i en sådan grad, at det påvirkede både falke og folk på besøg ved klinten. Så nu er der forbud mod at flyve med droner på Møns Klint fra 1. februar til 31. august. I efteråret 2016 indførte Naturstyrelsen et nyt forbud mod droneflyvning. Det skete i Dyrehaven nord for København. Årsag: de lavtflyvende droner blev for nærgående set fra hjortenes synsvinkel. Dyrene blev skræmte og forvirrede. Dansk Ornitologisk Forening (DOF) støtter Naturstyrelsens kritiske linje med forbud mod droneflyvninger i fugle- og dyrerige områder. "Der er i høj grad brug for øget opmærksomhed omkring det stigende antal droner, der er i luften på alle tider af året i Danmark. Der er åbenlyse fordele ved at bruge droner, for eksempel hvis man skal finde og markere reder af hedehege i dyrkede marker med henblik på at beskytte de sjældne fugle. Nogle arter vil helt givet kunne høste fordele af brugen af dronerne,

når flyene vel at mærke styres af trænedede piloter med et seriøst formål. Andre arter, som vi har set det med vandrefalkene på Møns Klint, har brug for at blive beskyttet mod de nærgående droner", siger Knud Flensted, der er biolog i DOF. En del problematikker i slipstrømmen af det stigende antal droner, der forstyrrer, kan henføres til kategorien "ubetænksomhed", mener Knud Flensted.

Også behov for selvjustits

"På Flagbakken i Skagen, hvor ornitologer følger rovfuglens træk om foråret, har der været eksempler på droneflyvninger over eller tæt på de trækkende rovfugle med henblik på fotooptagelser. Den slags giver selvsagt en risiko for, at drone og fugle kommer på kollisionskurs. Droneflyvninger sådan et sted ødelægger desuden naturoplevelsen for de besøgende, som følger fugletrækket. Her er der grund til at mane til selvjustits", siger Knud Flensted. I DOF ser man gerne, at alle Naturstyrelsens arealer friholdes for droneflyvninger med mindre særlige naturovervågningshensyn gør det relevant at give dispensation til målrettede flyvninger. I det hele taget bør det altid kræve grundejerens tilladelse, før man flyver med drone over anden mands ejendom, herunder også offentligt ejede arealer, mener DOF. Det bør desuden være muligt at indføre repressalier overfor dronepiloter, som overtræder flyvereglerne i beskyttede fuglerige områder. Enten ved at de mister deres dronelicens eller får deres fartøj konfiskeret.

Charo Ngumbao, foto: Louise Busck

Han voksede op i fattigdom og lærte at leve af at fælde træer og jage i en af verdens mest unikke skove, Arabuko-Sokoke i det østlige Kenya. I dag er Charo en afholdt miljøforkæmper, der bruger sin hverdag på at redde den natur, han engang var med til at ødelægge.

"Jeg var ti år gammel, da jeg første gang satte en snare op helt selv. Jeg gik ud en tidlig morgen og satte den op i den del af skoven, der lå tættest på vores farm. Næste dag hjalp jeg min far med at luge majsmarken, da der pludselig lød et hyl. Vi kiggede på hinanden og smed alt, hvad vi havde i hænderne. Løb sammen mod skoven og grinte. Da vi kom frem så vi, at jeg havde fanget en kæmpe antilope. Jeg havde lært det nu".

Charo Ngumbao er 54 år. Han er født og opvokset ved Arabuko-Sokoke, den sidste tilbageværende kystskov i Kenya. Skoven er hjem for en unik biodiversitet med flere sjældne og endemiske arter, altså arter som ikke findes andre steder. Området er i dag fredet og indhegnet, men der er stadig store problemer med ulovlig jagt og træhugst. Klimaforandringer, usikre regntider og hyppig tørke har ikke gjort ud-

Fra krybskytte til MILJØFORKÆ

Af Louise Busck, udsendt for DOF i Kenya

fordringen mindre. Både lokale og udefra kommende krybskytter truer balancen i skovens helt unikke økosystem ved at ødelægge habitater, nedlægge dyr, og fælde træer til både eget og kommercielt brug eller salg til multinationale virksomheder. Charo plejede at være en af dem.

Ungdom som krybskytte

"Både mine forældre og bedsteforældre var bønder. Jeg brugte min barndom på at hjælpe dem på farmen. Ved siden af landbruget tilbragte min far og bedstefar meget tid i skoven. Jeg var den næste, der skulle lære. De viste mig, hvordan man identificerer forskellige dyrespor. Lærte mig at binde en snare og sætte den op, skyde med slangebøsse og sådan. Bue og pil fik vi senere. Der var mange dyr i skoven, og allerbedst var de store antiloper

Sokokedværghornugle, en af de endemiske arter i skoven. Engang spiste Charo dens æg.
Foto: Peter Usher.

MPER

DOF i Kenya

I 2015 startede Dansk Ornitologisk Forening et tre-årigt program for fugle- og naturbeskyttelse i samarbejde med tre partnere i Birdlife International, Bird Conservation Nepal (BCN), Nature Uganda og Nature Kenya. I Kenya er et af fokusområderne Arabuko-Sokoke skoven. Charo Ngumbao er en af de mange lokale eksperter, som assisterer Nature Kenya i deres arbejde. Læs mere om programmet og DOF's internationale arbejde på hjemmesiden: www.dof.dk/naturbeskyttelse/internationalt

*Amanisolfugl var også på krybskytternes spiseseddel.
Foto: Steve Garvie.*

sokokedværghornuglens reder, så vi kunne fælde træet og spise æggene. Der var så mange af dem dengang. I dag er de meget sjældne. Jeg forstår nu hvorfor”.

Sommerfugle blev ny start

”1993 var det år, jeg stoppede mit liv som krybskytte. Min landsby var blevet inviteret til et stort møde ved skoven. Det var en forsker fra Ghana, der snakkede til mødet; Mr. Gordon. Han fortalte om klimaforandringer, overbefolkning og tab af dyreliv og natur i Kenya og resten af verden. Det gjorde indtryk på nogle af os. Men det var først, da han begyndte at snakke om, hvordan vi kunne tjene flere penge ved at beskytte skoven, at vi virkelig lyttede”.

Mr. Gordons besøg blev et afgørende vendepunkt i Charos liv. Forskeren kom ikke kun for at oplyse om naturbeskyttelse. Han kom for at introducere sommerfugleavl som alternativt skovbrug og indkomstskabende aktivitet for fattige landsbyer i området.

Projektet kom til at blive administreret af Nationalmuseet i Kenya under navnet Kipepeo (sommerfugl på swahili). Det blev hurtigt spredt til andre landsbyer, og den dag i dag findes der over 500 aktive sommerfugleavlere. I takt med, at der kom flere og flere lignende initiativer for bæredygtigt skovbrug, kom der flere og flere regler og direktiver imod det modsatte.

eller skovsvin. Noget af kødet spiste vi, men det bedste blev solgt på markedet eller til naboer”.

Presset af en omfattende tørke i starten af 1970'erne valgte familien at flytte til en landsby tættere på skoven. Charo blev mere koordineret med krybskytteri og skovhugst. Der kom hurtigt venner til i den nye landsby med samme interesser. Det blev en tilværelse, der optog ham hele hans ungdom.

”Det var selvfølgelig ikke nemt. Vi mødte mange udfordringer. I starten af 1980'erne blev det, vi gjorde, mere og mere ulovligt. Flere og flere regler og politi. Vi fortsatte alligevel. Bare mere forsigtigt”.

Nogle dyr er sværere at fange end andre. Større vilde dyr kræver planlægning at nedlægge. Charos gruppe gik ikke efter elefanterne, men det var der mange andre, der gjorde. I stedet tog de flere af de mindre dyr, hvis andet blev for svært. Fugle var en delikatesse, og i Arabuko-Sokoke skoven var der ikke så lidt at vælge mellem.

”Dengang var fugle lige så vigtige for mig, som de er i dag. Men af en anden årsag. Vi jagede dem med slangebøsse og stenslynge. Fugle som amanisolfugl (Amani Sunbird), sokokevæver (Clarke's Weaver) og sokokedværghornugle (Sokoke Scops Owl). De større ugler havde også rigtig godt kød. Min far var god til at finde

Afrikansk skovstork og hellig ibis yngler også i skoven. Foto: Louise Busck

DOF's udsendte Louise Busck sammen med Charo Ngumbao i skoven.

"Det virkede meget mærkeligt. Vi havde aldrig hørt om sådan noget før. Men vi var flere fra landsbyen, der så en mulighed for en bedre forretning end det, vi var i gang med. Sommerfuglelarverne passer jo egentlig sig selv, og pupperne kunne afleveres på Kipepeo kontoret en gang om ugen. Så var de penge tjent – meget nemmere end det, jeg lavede før. Og bedre for skoven. Jeg besluttede at stille op som formand for nogle af foreningerne for skovforvaltning i området og sprede budskabet".

Formand og far til ni

Charo endte som formand for både den lokale forening for bæredygtigt skovbrug (CFA) og en bredere paraplyforening for beboerne omkring Arabuko-Sokoke skoven (ASFADA). Han startede også sin egen Kipepeo-gruppe, som han er medlem af den dag i dag. Derudover assisterer han både lokale foreninger og større NGO'er med patruljering og rapportering af krybskytteri. Her kan han bidrage med en særlig indsigt. Charo genkender hurtigt metoder og ruter – han plejede jo at gå dem selv.

"Folk, der bare går ind i skoven uden at kende den, de ser ingen problemer. Jeg ser det hele. Når nogen spørger mig 'hvorfør ved du så meget om dyr og planter?', så er det faktisk derfor. Fordi jeg levede som krybskytte".

Charo er også blevet far til ni børn, der alle går eller har gået i skole. Tre af dem er blevet sommerfugleavlere ligesom deres far. De tager nogle gange sammen i skoven og hjælpes ad med at fjerne snarer.

"Jeg har brugt meget tid på at fortælle mine børn om naturbeskyttelse og dyrene i skoven. Jeg har stoppet dem, hvis de var på vej ind med deres venner for at jage eller hugge træ. De fleste har fået arbejde andre steder nu. Dem, der stadig bor hjemme, arbejder med mig. De skal nok lære det".

Louise Busck er specialestuderende i agricultural development på Science Fakultetet, Københavns Universitet. Hun samarbejder med DOF som udsendt på international afdelings aktuelle projekt i Arabuko-Sokoke-skoven i Kenya. Projektet er en del af et tre-årigt naturbeskyttelses- og udviklingsprogram og gennemføres i samarbejde med BirdLife International og Nature Kenya, den lokale BirdLife partner.

KORT NYT

BEDRING FOR DOMPAP

Det er velkendt, at mange fuglearter på små, isolerede øer trues af invasive dyrearter som rotter eller katte. Men når det gælder Azorerdompappen, så kommer truslen i høj grad fra invasive plantearter.

Azorerdompappen findes kun på São Miguel, en af øerne i den portugisiske øgruppe Azorerne, som ligger over 1300 kilometer ude i Atlanten og besøges af mange danske turister, også fuglefolk.

Azorerdompappen ligner vor hjemlige dompap hun, og der er ingen tydelig forskel mellem kønnene. Bestanden var omkring år 2000 nede på omkring 300 individer, og azorerdompappen var dermed Europas sjældneste spurvefugl. Blandt de vigtigste årsager til artens tilbagegang var spredningen af indførte plantearter på São Miguel. Dompappen er nemlig året igennem tilpasset til føde fra forskellige naturligt hjemmehørende planter, som gradvist blev fortrængt af de indførte plantearter.

Siden 2003 har SPEA, BirdLife Portugal med støtte fra blandt andet EU's LIFE-program gennemført flere projekter for at ophjælpe bestanden af Azorerdompapper. Det har betydet, at bestanden nu nærmer sig 1000 fugle, og dompappen er ikke længere "kritisk truet" på rødlisten. Den er nu i to omgange på kun ti år blevet nedlistet til først "truet" og nu "sårbar".

Læs flere internationale fuglenyheder på www.birdlife.org

DOF Nordjylland

Møder i Aalborg:

Golfhuset, Borgmester Jørgensensvej 11

Kontakt: Henrik Møller Thomsen (tlf. 22 53 15 76 / henrida@gmail.com)

Møder i Frederikshavn: Knivholt Hovedgård, Hjørringvej, Naturlokalet.

Kontakt: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39)

Se desuden hjemmesiden www.dofnord.dk

MØDER

Åbent bibliotek ons. 1/2 kl. 10-12. Golfhuset for enden af Borgmester Jørgensensvej. Vi har bøger, turrapporter og tidsskrifter, som alle medlemmer kan låne. Også åbent 1/3 & 5/4.

Generalforsamling lør. 4/2 kl. 11 på Skillingbro Naturskole, Røde Møllevej, Skørping. Forslag skal fremsættes skriftligt og begrundet over for bestyrelsen, senest tre uger før mødets afholdelse. Efter generalforsamlingen bydes der på frokost og en lille fugletur i nærområdet.

Danmarks Ugler man. 6/2 kl. 19. Golfhuset for enden af Borgmester Jørgensensvej. Benny Kristensen er artsansvarlig koordinator for kirkeuglen i Danmark og kender lige så meget til Danmarks andre ugler. Med billeder og entusiasme vil han fortælle om ugerne og om sine oplevelser med dem. DOF Nordjylland er undervejs vært ved en kop kaffe og kage. Pris 25 kr.

Skovens Rovfugle ved Thorkild Lund tors. 23/2 kl. 19. Skillingbro Naturskole, Rødemøllevej 17, 9520 Skørping. Kom og hør, Thorkild Lund fortælle, hvad man skal kigge efter, for at skelne mellem de mange flotte rovfugle, som vi har i vores område. Han vil selvfølgelig koncentrere sig om skovens rovfugle; musvåge, hvepsevåge, duehøg, spurvehøg, vandrefalk og lidt af det andet. Kaffe og kage – kr. 25.

John Larsen: Lille flagspætte ligner stor flagspætte med sin sort-hvide fjerdrag, men den er ikke større end en spurv!

Oplevelser på en 13.500 km lang sørejse gennem det sydlige Atlanterhav man. 6/3 kl. 19. AAU, Strandvejen 12-14, Aalborg. Antarktis er omgivet af et iskoldt, næringsrigt og stormomsust hav, der danner livsgrundlaget for en række havfugle og pattedyr. Men det er også et vidnesbyrd om en næsten grænseløs udnyttelse af den antarktiske natur. Mod nord bliver vandet varmere og mere næringsfattigt. Her danner den atlantiske højderyg en række små øer, der udgør en perlerække af oaser i dette kæmpe ocean, som hver især har store koncentrationer af ynglende havfugle. Christian A. Jensen har arbejdet som marinbiolog ved Aarhus Amt og Naturstyrelsen og har som ornitolog besøgt en lang række lande og naturtyper. I samarbejde med Folkeuniversitetet og Danmarks Naturfredningsforening. Der er fri entré for medlemmer af DOF, som derfor ikke behøver at tilmelde sig via Folkeuniversitetet.

Gråmejserne

Hverdags-
TURE

Specielt for SENIORER

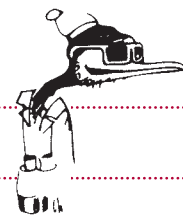
Disse ture afholdes på hverdage og henvender sig især til seniorer. Alle er dog velkomne. De fleste ture varer 4-5 timer. Hvis du vil vide mere om turene eller foreslå nye ture, kan du kontakte: Poul Erik Sperling (tlf. 20 28 44 05), Tscherning Clausen (tlf. 98 31 73 54) og Svend Erik Mikkelsen (tlf. 61 60 73 61).

Mailliste for Gråmejser

For ture med kort varsel, udsendes der en mail 1-2 dage før. Det kan være i forbindelse med sjældne gæster eller en endnu ikke fastlagt tur. Hvis du vil kontaktes via maillisten kan du skrive en mail til: pes@vildtfarmnord.dk mærket "Gråmejselisten".

Ugletur i Skivum Krat uge 5. Suldrup Kirke kl. 19.30. Vi tager til det vestlige Himmerland i uge 5 på den hverdagsaften, vejret er bedst. Datoen meddeles senest den 29/1 på hjemmesiden og mail-listen. Turen forventes at vare omkring 4 timer. Turledere: Poul Erik Sperling og Svend Erik Mikkelsen.

Gerå-kysten og Try/Bolle enge man. 13/3 kl. 9. Hou Havn. Vi ser på fugle langs kysten fra Hou og op til Gerå. Derefter kører vi ind igennem Try og Bolle enge. Her er der mulighed for canadagæs, sangsvaner og rovfugle. Turen varer 4-5 timer, så husk madpakke og drikkevarer. Turledere: Poul Erik Sperling og Svend Erik Mikkelsen.

DOF Østjylland

Kontakt

Ole Bøgh Vinther, F. G. E. Rostrups Vej 16, 8000 Aarhus
Tlf. 25 15 23 25, olebvinther@gmail.com

Følg med i listen over ture og møder på www.dofoj.dk. Der tilføjes løbende nye arrangementer, ligesom der kan være ændringer til nedenstående. Husk desuden muligheden for tilmelding til e-mail gruppe på <http://dofoj.dk/nyheder-via-email/> for direkte tilsendelse af nyheder med mere.

MØDER

GENERALFORSAMLING M.M. lør. 25/2 kl. 11 og fællesspisning kl. 12, generalforsamling kl. 13. I forbindelse med generalforsamlingen vil der være besøg af Naturbutikken og Naturhistorisk Museum som hhv. vil fremvise og fortælle om nogle af deres varer samt skind fra samlingen. Dagsorden med opstillede kandidater til bestyrelsen m.m. vil blive offentliggjort på www.dofoj.dk. Hvis du ønsker at deltage i frokosten (gælder kun for medlemmer af DOF tilknyttet DOF Østjylland), så tilmeld dig til Ole F. Jensen (ofj@ofj.dk/23 29 01 18) - SENEST d. 18/2! Frokost samt øl/vand er gratis.

Temadag - Du danske strand lør. 18/3 kl. 13-18. Auditoriet på Naturhistorisk Museum, Wilhelm Meyers Allé 210, 8000 Århus C. Dørene åbnes 1/2 time før foredraget. Forskellige folk fra de grønne organisationer vil holde foredrag over temaet. Programmet er under udarbejdelse, men reserver allerede nu dagen!

Rovfugle i felten man. 20/3 kl. 19.30-21.30. Auditoriet på Naturhistorisk Museum, Wilhelm Meyers Allé 210, 8000 Århus C. Dørene åbnes 1/2 time før foredraget. At kende rovfugle i naturen er en herlig udfordring, der involverer både helhedsindtryk og dragtdetaljer. Klaus Malling Olsen har brændt for dette i årtier og skrevet bogen "Rovfugle i felten". På dette foredrag gennemgår han både almindelige og sjældnere arter, gerne i artspar. Musvåge fra fjeldvåge, kærhøgene, de forskellige falke og hvordan du sætter alder på havørnen er emner, der vil blive taget op. Regn med et par koncentrerede, og underholdende timer.

TURE

Kom tæt på fuglene, lån en kikkert - Botanisk Have lør. 4/2 kl. 10-12. Amfiscenen v/ Eugen Warmings Vej 39. Turen går rundt i Botanisk Have, hvor vi ser på fuglene i søerne og de øvrige småfugle i parken, jeg fortæller også om træerne og pasning af parken. Turleder: Ole Bøgh Vinther (tlf. 25 15 23 25). I samarbejde med Friluftsrådet, og Botanisk Haves Venner

Åbent tårn ved Egå Engso søn. 5/2 kl. 10-12. Tårnet på sydsiden af Egå Engso. Parkering: Viengevej 7. Området er en vigtig raste- og overvintringsplads for mange svaner, gæs og andefugle. Alt efter vinterens forløb kan der være store våger i isen med masser af fugle, eller det hele kan være forvandlet til en gold isørken. Fra fugletårnet holder vi udkig efter fuglene og hører seneste nyt om engsøens havørnepar, som sidste vinter og forår ynglede for første gang i området. Turleder: Bjarne Golles. I Samarbejde med Center for Byens Anvendelse, Aarhus Kommune.

Kom tæt på fuglene, lån en kikkert - Egå Engso lør. 4/3 kl. 10-12. P-pladsen ved Viengevej 7. Vi mødes ved parkeringspladsen og går hen til fugletårnet, hvor vi ser vi fuglene. Vil havørnene igen få de andre fugle op at flyve? Turleder: Ole Bøgh Vinther (tlf. 25 15 23 25). I samarbejde med Friluftsrådet.

Danmarks Naturskove søn. 5/3 kl. 15.30-18. Statsskovens P-plads ved "Næge", Sejsvej i Silkeborg, overfor den gl. skovriderbolig "Næge", Sejsvej 24, 8600 Silkeborg. Naturskoven på Silkeborg Statsskovdistrikt er efterkommer af den oprindelige skov, der i årtusinder dækkede Danmark. Silkeborg-skovene har landets største koncentration af 250-300 år gammel bøg og rummer en række beskyttelseskrævende fugle- og pattedyrarter, som vi vil kigge nærmere på. Turen afsluttes omkring solnedgang, hvor vi ser den kragestore sortspætte komme til overnatning i sit sovetræ. Turleder: Bo Ryge Sørensen (tlf. 60 64 86 78). I samarbejde med DN.

Gråkragerne

Specielt for SENIORER

Gråkragerne ture er under planlægning, og der vil blive forsøgt en månedlig tur på en hverdag omkring midten af måneden. Følg derfor med på DOF Østjyllands hjemmeside www.dofoj.dk, eller tilmeld dig vores med-

lemsliste via linket på www.dofoj.dk/graakragerne, så får du automatisk information om nye ture tilsendt på e-mail.

Vorup og Hornbæk Enge tors. 16/2 kl. 9-15. Parkeringspladsen ved Randers Regnskov. Turen gennemføres i privatbiler. Vi mødes ved Randers Regnskov, hvorfra vi går over til fugletårnet på den anden side af Gudenåen. Herfra kører vi videre til parkeringspladsen på østsiden af motorvejen og går via stien og gangbroen på motorvejen over til engene ved Hornbæk. Endelig kører vi en tur til Fladbro, hvor vi igen går en tur ned til Gudenåen. Vorup Enge og Hornbæk Enge er sædvanligvis altid gode for adskillige arter. I tilfælde af dårligt vejr aflyses turen muligvis. Turleder: Ole Jensen

Lille Vildmose ons. 15/3 kl. 10-16. Parkeringspladsen ved Vildmosecentret, Birkesøvej 16, 9280 Storvorde. Turen gennemføres i privatbiler. Vi kører ud i området, hvor vi besøger nogle af de forskellige fugletårne og nogle af de steder, hvor der sædvanligvis er flest fugle. Der skulle være gode muligheder for kongeørn, havørn, trane og mange andre arter. Måske får vi endda et glimt af elgene. I tilfælde af dårligt vejr aflyses turen muligvis. Der er ingen tilmelding, men send en e-mail til turleder: Ole Jensen (ofj@ofj.dk/23 29 01 18), hvis du har ledige pladser eller ønsker kørelejlighed.

Mørke Kær og Følle Bund tirs. 18/4 kl. 9-13. Løkkenvej, 8544 Mørke. Hvor stien går ned over mosen. Turen gennemføres i privatbiler. Vi starter med at gå en tur ned i mosen for at se, om rørhøgen er dukket op, og hvad vi ellers kan finde. Derefter kører vi en tur til Følle Bund, og ser hvad der er af vadefugle, ænder og andre spændende ting. I tilfælde af dårligt vejr aflyses turen muligvis. Der er ingen tilmelding, men send en e-mail til turleder: Ole Jensen (ofj@ofj.dk/23 29 01 18), hvis du har ledige pladser, eller ønsker kørelejlighed.

Specielt for KVINDER

FUGLEPIGERNE

Samkørsel: Hvis du er interesseret i samkørsel i privatbiler, kan du tilmelde dig til Lotte enten pr. mail: lotte.skjaerbaek@gmail.com eller telefon/sms: 25 77 52 32. Af hensyn til planlægningen bedes du ved tilmeldingen angive dit telefonnummer, og om du kan lægge bil til eller ønsker en plads samt hvilken by/bydel, du kommer fra. Vi deles om brændstofudgifterne. www.fuglepiger.wordpress.com

Vrads Ugletur Uhu. En fredag, lørdag eller søndag i februar. Fra solnedgang og ca. 3 timer frem. Vrads Kirke St. Bredlundvej 1, 8654 Bryrup. På februar-turen skal vi på uglejagt ved Vrads. Vi kører i så få biler som muligt til forskellige lokaliteter i området. Den nemmeste art er natugle, men man har jo lov at håbe på perleugle og stor hornugle også. Hvis vi skal have held til at opleve uglerne, er vi afhængige af godt vejr, dvs. hverken nedbør eller vind. Derfor melder vi undtagelsesvist ikke en dato ud før i sidste øjeblik, så hold øje på hjemmesiden og i Facebook-gruppen! Vi har allieret os med Andreas Winding, som er lokalkendt og en dygtig formidler, der ved rigtigt meget om fuglene, så der vil også blive mulighed for at lære om fuglenes levevis. Turledere: Lotte Skjærbæk (25 77 52 32) og Dorte (41 85 72 54).

Ballum Enge, Margrethe Kog og sort forårssol i Ribe lør. 25/3 kl. 10-16. P-pladsen midt på Rømodæmningen. Vi tjekker, hvad der står på vaderne. Derefter kører vi til Ballum Enge og Ballum forland, hvor store flokke af bramgæs og hjejler fouragerer. Vi kører langs diget sydpå og laver stop ved Vidåslusen, Margrethekog og Saltvandsøen, hvor vi håber at se mange vadefugle og gæs. Hvis vejret er godt, kan vi fortsætte turen og se sort sol i Ribemarsken. I så fald slutter turen ca. kl. 19, når stærene er gået til ro. Turleder: Rikke Rørbech (22 24 98 50) & Inge Olesen (61 16 57 76)

Djursland Nordstrand lør. 22/4 kl. 10-16. Se mere på hjemmesiden.

DOF Sydøstjylland

Kontakt

Hans Pinstrup, Dalagervej 95, 8700 Horsens, Tlf. 75 64 2773
www.dof-sydostjylland.dk
E-mail til lokalafdelingen sendes via hjemmesiden

MØDER

Generalforsamling ons. 8/2 kl. 19-22 Bygningen, Anlægget 14, Vejle kl. 19-22. Lokalafdelingens generalforsamling med beretning, regnskab og valg til lokalbestyrelse. Forslag, som ønskes sat på dagsordenen, skal være formanden i hænde senest 14 dage før generalforsamlingens afholdelse. Efter generalforsamlingen viser Asbjørn Jensen sine flotte billeder af bl.a. lille præstekrave på yngleplads samt svømme- og dykænder med ællinger og forskellige juvenile sangere.

Ugler tirs. 28/3 kl. 19-22. KUC Kolding, Ågade 27. Klaus Dichmann har i mange år beskæftiget sig med de danske ugler, specielt slørugle, stor hornugle og perleugle. Denne aften fortæller han specielt om disse arter og om nogle af de resultater, ringmærkning har medført i forståelsen af det liv, nattens lydløse jægere lever. Mød op til en spændende aften med en af landets førende uglee eksperter.

TURE

DOFs Atlas III - lokal Atlasdag på Randbøl Hede tors. 2/3 kl. 15. Vi mødes ved bålpladsen på naturcenter Kirstinest og går en 2-3 timers tur og registrerer de første ynglefugle. Kl. 18 spiser vi fælles aftensmad på Kirstinest. DOF er vært for mad plus øl/vand/kaffe. Kl. 19 fortæller projektleder Thomas Vikstrøm om de hidtidige resultater, og opgaverne i den sidste ynglesæson 2017. Den lokale atlas-arbejdsgruppe fortæller om de fælles aktiviteter, vi afholder i 2017. Aftenen afsluttes med en natlyttetur for de særligt energiske. Man er velkommen til kun at deltage i en eller flere dele af dagens program. Tilmelding for aftensmad på Stendof@gmail.com eller SMS på 25 53 23 57.

Klostermølle, Klosterkær og Klosterkanalen søn. 19/3 kl. 8-11. Ved den store p-plads på Klostermøllevej lige over for møllen. Tur til det spændende område omkring Klostermølle med mulighed for masser af ænder i Mossø, isfugl, vandstær, div. spætter og måske havørn og sølvhejre. Ingen tilmelding. Turleder: Peter Damgaard (tlf. 21 56 54 42).

Vandstær i Randbøldal lør. 25/3 kl. 10. P-pladsen ved Randbøldalmuseet. På en tur gennem skoven ses og høres nu en del småfugle og langs vandløbet vandstær, bjergvipstjert og, hvis man er heldig, isfugl. Ingen tilmelding. Turleder: Bodil Kristensen (tlf. 24 23 49 22).

Fugletræk ved Holtser Hage lør. 8/4 kl. 7. P-pladsen ved Holtser Hage. Hvis vejret er godt, er der gode chancer for et fint træk af mange forskellige fugle. Ingen tilmelding. Turleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 2773).

DOF Vestjylland

Kontakt

Formand: Lars Holm Hansen, Sandbækvej 26, 6971 Spjald
Tlf. 22 96 13 17, Mail: formand@dofvestjylland.dk

Ture: Poul Krag, Skrænten 15, Sevel, 7830 Vinderup
Tlf. 97 44 84 17 / 22 36 02 36, Mail: poukrag@tdcadsl.dk

Seniorture: Peder J. Pedersen, Mejdalvej 14, 7500 Holstebro
97 46 84 81 / 23 67 88 75, Mail: seniorture@dofvestjylland.dk

Se nyheder og flere ture på www.dofvestjylland.dk

TURE

Vinterfugle omkring Idom-Råsted lør. 4/2 kl. 9-13. Idom Kirke. Ørreddambrugene og frilandsgrisefarmene tiltrækker mange fugle, også lidt usædvanlige. Chance for isfugl, bjergvipstjert, vandstær, svaleklire og ænder. Måske forlænger vi turen til de nye vådområder ved Kyttrup og Skærum Mølle. Turleder: Hans Rasmussen (tlf. 97 48 51 88 / 23 83 85 19)

Blå kærhøge på Borris Hede. Dato, tidspunkt og mødested vil blive annonceret på hjemmesiden. Borris Hede og Skydeterræn huser Danmarks måske største overnatningsplads for blå kærhøg. Vi står på et sted, hvorfra vi kan følge de blå kærhøge, når de flyver ind mod overnatningspladsen til de går ned i vegetationen. Kontaktperson: Marianne Linnemann (tlf. 20 14 50 10 / linnemann.marianne@gmail.com).

Åben Ådal - Gæs og svaner i Skjern Enge søn. 12/3 kl. 13-16. I fugleskjulet på vejen mellem Skjern og Lønborg. Mange hundrede svaner og gæs gæster engene vinteren igennem. Her fouragerer de og hviler ud inden de i løbet af april måned atter flyver op til ynglepladserne i det nordlige Skandinavien. Kom og oplev de store flokke af sangsvaner og pi-besvaner, kortnæbbet gås, bramgæs og blisgæs. I egne biler kører vi ud og finder dem på dagrastepladserne. Turledere: Marianne Linnemann, Børge Vistisen, Tage Madsen (tlf. 30 82 17 19), Børge Vistisen (bv@em-bv.dk).

Skove og søer i Midtjylland lør. 18/3 kl. 8-14. P-pladsen ved Isenvad Kirke. Vi samles i færre biler og kører over Vrås Sande til Mossø, hvor vi går ture langs åen og kigger ved bredden af Mossø. Her er der mulighed for lille flagspætte og andre spættearter, træløbere, isfugl, bjergvipstjert. Hvis tiden tillader, går vi en lille tur ved Salten Langsø. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75 / jballegaard@youmail.dk).

Gråspurvene

Specielt for
SENIORER

Vinterfugle i Vestjylland tirs. 21/2 kl. 9-12. P-pladsen ved Husby Kirke - nordsiden. Vi kigger efter måger og vadefugle i Thorsminde Havn. På Bøvling Klit kan der være blå kærhøg, vandrefalk og fjeldvåge. Af og til er der våge med lille skallesluger mm. ved Felsted Odde. En meget vejrafhængig tur, så kig på hjemmesiden om evt. ændring/aflysning. Turleder: Jens Ballegaard (22 82 11 75 / jballegaard@youmail.dk).

Hald Sø ved Viborg tors. 9/3 kl. 8.30-13. Haderup Kirke kl. 8.30. Alternativ Niels Bugges Kro, Hald Sø kl. 9. Vi ser efter vandstær og isflugt samt spætmejser og træløber/ korttået træløber ved Niels Bugges Kro. Vi leder efter spætter - måske er vi heldige at se lille flagspætte. Desuden går vi en tur ved Dollerup Mølle. Turleder: Leif Novrup (tlf. 23 31 56 01).

Nordvestjylland

LOKAL

DOF Nordvestjylland

Kontakt

Formand: Jan Skjoldborg Kristensen, Gyvelvænget 161
7730 Hanstholm, Tlf. 81759040
Mail: Jan.skjoldborg.kristensen(a)gmail.com

Ture: Martin Høj Hansen . Tlf. 87 51 41 52
Mail: martin.hoj.hansen@gmail.com

Se mere på hjemmesiden: www.dof-nordvestjylland.dk og på Facebook under DOF Nordvestjylland.

MØDER

I DOF Nordvestjylland holder vi med jævne mellemrum klubaftener. Vi starter ofte med et emne: fuglerejser, fotografering eller lignende. Følg med på hjemmesiden.

Fuglestemmekursus i foråret 2017

Kurset strækker sig fra marts til maj og indbefatter otte møde-aftener à to timer på hverdage, samt fire ekskursioner (hver ca. tre timer) i weekender. Fuglestemmekurset foregår på; Ny Skivehus, Odgaardsvej 15a, 7800 Skive. Vi mødes den første aften i lokalet "Gul stue". På kurset vil du med hjælp fra en kompetent underviser få både teoretisk og praktisk træning i ca. 50 danske fuglearter, så du bedre kan genkende fuglestemmerne efter følgende. Mødeaftenerne bliver i tidsrummet mellem kl. 19-21, og vedr. de fire ekskursioner, aftaler vi mødetidspunkter nærmere den første aften. Prisen for deltagelse er 875 kr. Max 20 deltagere. Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet på e-mail; mogensenlars@yahoo.dk. Ved tilmelding får du svar på, om du har fået plads på kurset, hvorefter du indbetaler kursusafgiften. Kurset gennemføres ved min. 12 deltagere. Kursusleder: Lars Mogensen (86 65 36 14 / 31 95 18 05). Dato for mødeaftener: torsdage: **d. 9/3, 16/3, 23/3, 30/3, 20/4, 27/4, 4/5 & 18/5.** Dato for ekskursioner: søndage: **19/3, 9/4, 23/4 & 21/5.**

Danmarks ugler ons. 1/2 kl. 19-21.30. Viborg Bibliotek, Vesterbrogade 15, 8800 Viborg. Et foredrag om Danmarks ugler, hvor vi kommer rundt om både ynglefugle og vintergæster. Foredragsholder Benny Kristensen er artsansvarlig koordinator i Dansk Ornitologisk Forening for kirkeuglen i Danmark og kender lige så meget til Danmarks andre ugler. Med billeder og entusiasme vil Benny fortælle om uglerne og om sine oplevelser med dem. DOF Nordvestjylland er undervejs vært med en kop kaffe eller the og måske lidt "uglegylp". Arrangør: Martin Høj Hansen (tlf. 87 51 41 52 / martin.hoj.hansen@gmail.com)

Generalforsamling lør. 25/2 kl. 12-16 på Søndermølle, Viborg.
Se mere på hjemmesiden.

Om en fugletur til Sydlangeland tirs. 7/3 kl. 19-21. Viborg Bibliotek, Vesterbrogade 15, 8800. Signe og Leif fortæller om en tur til Sydlangeland, som de foretog i september i år. Sydlangeland er et fantastisk fuglested med et par af Fugleværnsfondens reservater og Dovnsklint på sydspidsen, hvorfra en hel del trækfugle tager et sidste hop over vand for at fortsætte ned over det europæiske kontinent. Arrangementsudvalget har inviteret Signe og Leif for at høre, hvad vi kan forvente os af en tur på disse kanter, da vi rumler med tanker om at arrangere en sådan tur. Foreningen er vært ved en kop kaffe/te.

TURE

Fugletur omkring Sønder Mølle Å lør. 25/2 kl. 10-12. Sønder Mølle. Vi går en rundtur fra Sønder Mølle til Bruunshåb Papfabrik og retur. Vi stopper og giver os god tid, når der er noget spændende at se på. Alle er velkomne til at deltage i fugleturen – generalforsamlingen starter kl. 12. Turleder: Stinne Aastrup

Fugletur til Vejlerne søn. 26/3 kl. 9-12. P-pladsen ved Bygholm Naturcenter, Bygholmvej 640, 9690. En forårsbebuder som viben vil sandsynligvis slå sine volter over bygholm-engen, mens en række vandfuglearter har indledt deres forårstræk og optræder ved Midsøen lige ved Vejlernes Naturcenter. Hvinænderne forbereder allerede den kommende ynglesæson nordpå med et heftigt parringspil. Mulighederne for at se trane, havørn og vandrefalk er også gode i løbet af formiddagen. Hvis vejret er godt, vil der kunne høres rørdrum fra Han Vejle skjulet eller fra Kogleaks skjulet, lige som de ynglende grågæs vil larme overalt. Turleder: Poul Hald Mortensen (tlf. 20 12 20 85).

Brokholm sø, Havbjerg skov og Gåsemose 9/4 kl. 9-12.30. Brokholm Naturcenter Vejsmarkvej 15, 7870. Fugletur ved Brokholm sø. På denne årstid kan vi forvente en del forskellige andefugle og gæs på søen, og der er chancer for at se jagende rørhøg eller havørn. I Gåsemosen og Havbjerg Skov er der mange småfugle og de første forårsbebudere er rigtig godt i gang med at synge, måske kan vi høre misteldroslen. Turledere: Jens Albrechtsen (tlf. 20 94 91 21) & Verner V. Hansen (tlf. 24 21 99 79).

Gråmejsjerne

Hverdags-
TURE

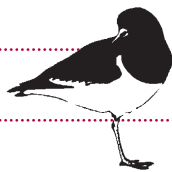
Vandstære- og isflugletur ved Viborg tors. 9/2 kl. 9-12. P-pladsen ved Niels Bugges Kro. Vi besøger i private biler flere forskellige lokaliteter omkring Viborg og kigger efter vandstær, isflugt, bjergvipstjert og andre småfugle som spætter, træløbere, mejser m.m. Vi slutter turen ved Rindsholm. Turleder: Finn Andersen (40 23 16 13 / fina@youmail.dk).

Hjarbæk Fjord rundt tirs. 14/3 kl. 9-13. Sundstrup Havn, Sundvej 1, Sundstrup, 8832. Hjarbæk Fjord er andefuglenes domæne med sædvanligvis mange hvinænder, gråænder, grågæs og sangsvaner. De raster her inden de i april rejser videre til ynglepladserne. Vi hilser også på måger, småfugle og måske vadefugle, og hvis vi er heldige kommer der en blå kærhøg forbi. Vi kører rundt i privat biler og stopper ved forskellige udsigtspunkter rundt ved fjorden. Turleder: Marianne Suhr (61 33 37 55 / msuhr@fibermail.dk).

Grynderup Sø ons. 19/4 kl. 9-13. P-pladsen ved Bystedmøllevvej 8, 7870. Vi går til Tvillingetårnet, hvor vi i tæt kontakt med de lavvandede enge kan få et godt indblik i, hvad engene denne dag gemmer af vadefugle, ænder og gæs. Senere kører vi til udsigtsplatformen ved Grynderupvej samt til søens nordende. Turleder: Anni Ooppelstrup (tlf. 28 93 10 72).

DOF Sydvestjylland

Kontakt

Søren Peder Nielsen, Valmuevænget 17, 6710 Esbjerg V
Tlf. 40 87 58 82, E-mail: spnhjerting@gmail.com

Se også www.dofsydvest.dk

Ved siden af det faste turprogram arrangeres hverdagsture med få dages varsel. Få besked om dem via vores nyhedsbrev. Tilmeld dig det med en mail til spnhjerting@gmail.com.

TURE

Spættetur til Draved Skov lør. 25/2 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg kl. 8. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Alternativt: Lige nord for Ribe kl. 8.30; P-pladsen over for Skovgrillen - Plantagevej 22. Spætteerne tager fat på foråret allerede her i slutningen af vinteren. Aktiviteten er høj, så mulighederne for at se og høre dem bliver ikke bedre. Skoven huser stor flagspætte, lille flagspætte, grønsætte og sortspætte – med lidt held ser vi dem alle. Tilmelding: Søren Peder Nielsen senest 23/2. Turledere: Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82 / spnhjerting@gmail.com) og Per Fabricius, (tlf. 20 83 07 58 / fabrik.ugle@gmail.com)

Marsk og Vadehav lør. 18/3 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg kl. 8. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Alternativt: Lige nord for Ribe kl. 8.30; p-pladsen over for Skovgrillen - Plantagevej 22. Vi oplever det spæde forår ved Vadehavet. Vi lægger ud ved Ballum Sluse og bevæger os langsomt nordpå langs digerne med flere stop undervejs. Tilmelding senest 16/3 til Per Fabricius. Turledere: Per Fabricius (tlf. 20 83 07 58 / fabrik.ugle@gmail.com) og Kim Mogensen (tlf. 40 59 22 44 / 7200grind@gmail.com)

Fanø lør. 22/4 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Hjørnet af P-pladsen længst fra biblioteket. Alternativt: Fanøfærgeren i Nordby kl. 8.42. Vi besøger en række af Fanøs fine fuglelokaliteter, der vrirler med fugle her, hvor forårstrækket nærmer sig sit maksimum. Slutningen af april er perfekt til at opleve trækkende og rastende ringdrosler, hvor Halen på Fanø nok er Danmarks hotspot nr. 1. Vi mødes som sædvanligt i Esbjerg, hvor vi klemmer os sammen i færrest mulige biler og håber, at der kommer et par deltagere fra Fanø med tomme biler. Foruden de sædvanlige benzinenge, skal der betales færgebilletter. Udgiften hertil deles ligeligt mellem de deltagere, der kommer fra fastlandet. Tilmelding senest 20/4 til Kim Mogensen. Turleder: Kim Mogensen (tlf. 40 59 22 44 / 7200grind@gmail.com).

Vibeke Tofte:
Spidsand på glat is.

DOF Sønderjylland

Kontakt

Formand: Jørn Vinther Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
74 53 17 20 / 20 80 39 16, jorn.vinther.sorensen(a)gmail.com

Ture: Karl Schlichter, Nørremark 36, 6230 Rødekro, Tlf: 74 66 13 96
E-mail: karl.schlichter@privat.dk

Panurus: E-mail: gaborgraehn@gmail.com

Se også nyheder og ture på www.dof-sj.dk samt i Panurus

TURE

Trillen, Sydals søn. 19/2 kl. 10-12. P-pladsen i skoven lige før Høruphav. Der ses normalt mange vintergæster såsom ænder, skalleslugere og svaner. Turleder: Viggo Petersen (tlf. 51 35 13 73).

Ketting Nor, Als søn 5/3 kl. 10-12. Ved Dæmningen over Noret. Om vinteren ses gerne stor og lille skallesluger, hvinænder m.m. Gummistøvler anbefales. Turleder Lars Peter Hansen (tlf. 40 87 62 44).

RESERVATERNE

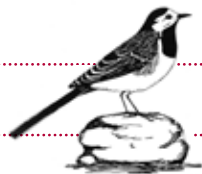
Forårsfugle og oprydning på Stormengene lør. 25/3 kl. 10-15. P-plads for enden af Stormengevej/Rimmevej ved Stormengene. Der er forår i luften over Stormengene på Rømø sydspids. Vi siger velkommen til gæs, ænder, viber og lærker, der vender tilbage fra deres vinterkvarterer. Der skal også ryddes op i vinterens efterladenskaber. Vi fjerner skidt og skrammel, der er skyllet op på stranden og på engene. Og vi sørger også for at fjerne små træer og buske, som ikke hører hjemme på engene. Vi sørger for affaldssække og ikke mindst en forfriskning og lidt godt til ganen. Du skal blot huske kikkert, arbejds handsker, praktisk tøj og evt. gerne en grensaks eller håndsav og gerne kaffe/te. Fællestur for DOF-Sønderjylland og Fugleværnsfonden. Turledere: Jan Ravnborg, Martin Iversen, Martin Liebermann og Wilhelm Fabricius.

Repræsentantskabsmøde

DOF's forårsrepræsentantskabsmøde finder sted i dagene **22. – 23. april 2017** på Vingsted hotel og conferencecenter.

Dagsordenforslag skal være repræsentantskabets forretningsudvalg i hænde senest 4 uger før mødet.

Eventuelle spørgsmål rettes til Eva Jespersen i Fuglenes Hus tlf. 33 28 38 30

DOF Fyn

Kontakt

Formand: Henrik Kalckar Hansen, Norddalen 27, 5260 Odense S
Tlf. 30 70 90 38, E-mail: kalckar@webspeed.dk

Eskursionsudvalg

Michael Mosebo Jensen, Røjle Bygade 102, 5500 Middelfart
Tlf. 26 82 07 29, E-mail: mmj@doffyn.dk

MØDER

Generalforsamling tors. 23/2 kl. 19-22. DOF Fyns lokaler på Rasmus Rask Skolen, Bellinge. Mere info følger på hjemmesiden.

TURE

Begyndertur til Stige Ø søn. 5/2 kl. 10-13. Ishuset Stige Ø eller hør nærmere ved tilmelding. Afhængig af vinterens beskaffenhed kan der forventes mange fugle på denne tur. For det meste kan man komme tæt på dem, især andefuglene, og kigge på kendetegnene. Tilmelding til turleder: Dieter Maaszen (tlf. 66 16 68 61) efter kl. 16 eller dm@privat.dk. Alternativt: Lisbeth Binaus (tlf. 30 58 60 09).

Begyndertur til Ølund og Firtalsstranden søn. 26/2 kl. 10-13. Tag med turleder Dieter Maaszen ud til hans yndlingsområde. Der vil være nok at kigge på fra de to fugletårne i området: ænder, gæs og rovfugle. Tilmelding til turleder: Dieter Maaszen efter kl. 16 på (tlf. 66 16 68 61/dm@privat.dk) eller Lisbeth Binaus (tlf. 30 58 60 09).

Monnet søn. 12/3 kl. 9. Fyns største strandeng kalder som altid her midt i marts. Kom med på Poul Rasmussens rundtur og se de sidste vinterfugle og hør de første forårskald: sangsvaner, vandrefalk, spidsænder, blå kærhøg. Tilmeld dig til turleder (tlf. 61 26 26 59) og hør nærmere om turen.

RESERVATERNE

Forårsfugle på Sydlangeland - Åbent Hus i tårnet søn. 5/3 kl. 10-12. P-pladsen i svinget ved Gulstavvej, syd for Bagenkop. Vi står klar i fugletårnet med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af fuglene i Gulstav Mose - og skov. Normalt forlader vi ikke tårnet, men lader fuglene komme til os. Men er det for koldt, bliver der nok tid til en lille tur ned til kysten, hvor der på denne årstid kan ligge mange smukke havlitter.

Forårstur ved Tryggelev Nor søn. 5/3 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. Stedet er kendt for sine mange gråstrubede lappedykkere. Hvis det ikke stadigvæk er vinter, vil man allerede nu kunne høre deres karakteristiske hyl i noret. Der samles mange dyk- og svømmeænder i noret på denne tid. Guf for havørne, som ofte kan opleves i området. Vibe og lærke er også ankommet. Turen gentages 2/4.

Åbent Hus i fugletårnet ved Gulstav Mose søn. 2/4 kl. 10-12. Fugletårnet ved Gulstav Mose. Fra P-pladsen følges stien til Gulstav Vesterskov. Vi står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper. Vibe og lærke er for længst ankommet, og mosen syder af aktivitet. Især de gråstrubede lappedykkere gør sig bemærket. Måske også et hult drøn fra rørdrummen i ny og næ?

Weekendtur til det østlige Skåne fre. 31/3. DOF Fyn arrangerer for første gang en tur til det østligste Skåne - et område, der hedder Pulken. Det rummer både havørne, urfugle, hundredvis af traner og - den berømte fuglemaler Carl Chr. Toftes atelier. Ring til turledererne Niels Bomholt (tlf. 6224 19 59) og Lilly Sørensen på (tlf. 23 22 96 73) og hør nærmere.

Storstrøm

DOF Storstrøm

Kontakt

Michael Thelander, Løjtoftevej 175, 4900 Nakskov, Tlf. 54 92 83 46
E-mail: m.thelander@post.tele.dk
Se mere på hjemmesiden: www.dof-storstrom.dk

MØDER

Stigs rejsedagbog fra turen til Donau-deltaet tors. 2/2 kl. 19-22. Sofieskolen i lokale F 006, Merkurs Plads 4, 4800 Nykøbing Falster. Kom og hør Stig Jürgensen fortælle og vise billeder fra sin tur til Donau deltaet.

Generalforsamling i DOF Storstrøm lør. 4/2 kl. 13-16. Naturskolen ved Maribo Sønderø, Hestehavevej 8, Bursø, 4930 Maribo. Indkaldelse til generalforsamling. Den samlede dagsorden med indkomne forslag offentliggøres på hjemmesiden senest to uger før generalforsamlingen.

Pingviner og pelssæler tors. 9/3 kl. 19-22. Sofieskolen i lokale F 006, Merkurs Plads 4, 4800 Nykøbing Falster. Tina og Mads Elly fortæller om pingviner og pelssæler og andre oplevelser fra en rejse til Antarktis med besøg på Falklandsøerne og South Georgia. Det var en treugers tur på et russisk ekspeditionsskib i en fantastisk natur.

Howdan tager man bedre fuglebilleder? lør. 22/4 kl. 10-15. Fotograferer du fugle, og vil du gerne have noget inspiration og måske nogle nye idéer til din fotografering? Så kommer muligheden her: En hel dag, der handler om at fotografere fugle. Om formiddagen skal vi se en række forskellige fuglebilleder og høre om baggrunden for disse billeder. Undervejs bliver der fortalt om forskellige former for fuglefotografering, og der bliver mulighed for at se og diskutere udstyr, både det billige og det dyre. Kurset er gratis for DOF-medlemmer. Læs mere på hjemmesiden. Tilmelding senest 15/4 til Benny Steinmejer (tlf. 25 14 39 39).

Tirsdagsmøder i Allerslev kl. 19; Allerslev Gl. Skole, Enghavevej 2B, Allerslev. Der serveres kaffe/the og småkager. Kontaktpersoner: Holger Jensen (tlf. 55 99 63 45) & Bente Larsen (tlf. 55 38 60 28).

Bo Kayser: Oplevelser i Georgien tirs. 7/2
Steen Herup: Oplevelser i Ungarn tirs. 7/3.

Tirsdagsmøder i Haslev kl. 19.30; Haslev Bibliotek, Lokale 2, Jernbanegade 62, 4690 Haslev. Kontaktperson: Leif Tureby (tlf. 56 31 60 95).

Planter, fugle og dyr på Galapagos og i Ecuador tirs. 28/2. Charlotte Stawitzki viser billeder fra sin fantastiske rejse og deler oplevelserne med os. Husk the/kaffe til eget brug.

TURE

Tur inden generalforsamling i Maribo Naturcenter lør. 4/2 kl. 10-13. Naturskolen ved Maribo Sønder sø, Hestehavevej 8, Bursø, 4930 Maribo. Før afholdelsen af generalforsamlingen vil der være en guidet fugletur. Efter turen indtages den medbragte frokost på Naturskolen. Turleder: Michael Thelander (tlf. 21 78 79 61).

Havnetur i Rødby Færgehavn søn. 12/2 kl. 9-12. På p-plads for enden af Gamle Badevej øst for havnens østmole. Vi mødes ved Femersforbindelsens udstillingstårn. Kør efter Gl. Badevej 13, 4970 Rødby. Rødby Færgehavn er et af de bedste steder i området at se sortgrå ryle. Vi leder efter den på molerne og ser samtidig efter arter som skærpiber, husrødstjert og diverse ænder. Muligvis kører vi senere ind til markerne i området og ser på gæs. Turleder: René Christensen (tlf. 25 78 24 03).

Forårstur ved Gedser - med fokus på ederfugletræk søn. 2/4 kl. 9-12. P-plads ved Gedser Lystbådehavn, sydlige ende. Foråret på Gedser byder på mange spektakulære fugle. De trækkende ederfugle kommer helt tæt på kysten. Vi har chance for at se rastende småfugle samt rovfugle og ænder på træk. Efter en rundtur på Kroghage fortsættes til Gedser Odde, hvor vi har mulighed for at følge trækket forbi Sydspidsen. I samarbejde med Gedser Fuglestation og Naturstyrelsen, Storstrøm. Pris 30 kr. pr. deltager. Turleder: Hans Lind (tlf. 61 67 18 43) og Bo Kayser.

Forårsfugle i Maribo og omegn søn. 2/4 kl. 9-12. P-plads på Torvet i Maribo over for Kirkestræde. Ænderne er i forårshumør i deres flotte pragtdragt. Vinterens gæs er her fortsat. Skovens og parkens småfugle er i fuld gang med at etablere revir. Først ser vi på småfugle langs Sønder sø og på Kirkegården. Bagefter kører vi til Søholt ved Maribo Sønder sø og til pumpestationen mellem Hejrede Sø og Maribo Sønder sø. Vi ser på ænder, gæs og orne og kan også nyde forårsbedudere som sanglærker og viber. Turleder: Ulla Brandt (tlf. 25 67 07 04).

Forårstur i området omkring Holmegaards Mose lør. 8/4 kl. 9-13. På grusparkerings ved Glasværket, på Glasværksvej, 4684 Holmegård. Vi skal nyde de første fuglefløjt, og turen er velegnet til nybegyndere. Hvis vi er heldige, er der gang i traner og rørdrum og måske de første hugorme. Tag vandtæt fodtøj på, og medtag proviant, som vi vil nyde undervejs. Turleder: Finn Jensen (tlf. 30 45 68 08).

Femø, knortegæs og forårsfugle lør. 22/4 kl. 9-15.30. Se mere på hjemmesiden

RESERVATERNE

Tur til Hyllekrog lør. 25/2 kl. 10-14. P-pladsen ved roden af Hyllekrog-tangen, for enden af Lyttesholmvej, 4970 Rødby (øst for sommerhusene). Kom på en tur til Hyllekrog inden tangen lukkes for offentligheden i ynglesæsonen. Vi besøger Naturstyrelsens udstilling i fyrstårnet. Turen er også velegnet for dem, som bare vil opleve de åbne vidder, havet, den friske luft og en god travetur. Turlængde i alt, til fyrret og retur, ca. 7,5 km (til spidsen og retur godt 11 km). Turleder: Naturvejleder Uffe Nielsen. Deltagergebyr: 20 kr. pr. voksen. I samarbejde med Fugleværnsfonden, Naturstyrelsen Storstrøm og Lyttesholm Naturcenter.

Ravnstrup Sø - fuglekassedag med bål og pandekager søn. 5/3 kl. 10-13. P-pladsen v. Ålehusvej (ved indkørslen til nr. 12). Familiedag ved Ravnstrup Sø, hvor vi går en tur og spejder efter forårstegn blandt fugle og blomster. Måske hører vi den gråstrubede lappedykker og vandriksen kappes om at lyde mest som stukne grise, og vi prøver at fange nogle af de smådyr, som fuglene jager under vandet. Bagefter bygger vi fuglekasser, bager pandekager og brygger cowboykaffe.

Hør lærkesang fra fugletårnet på Nyord Enge søn. 26/3 kl. 10-13. Fugletårnet på Nyord, ca. 1 km efter broen fra Møn til Nyord. Arbejdsgruppen står endnu engang parat med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af nogle af de fugle, man i disse dage kan opleve på engene. Højt over dem alle synger den lille lærke.

Saksfjed - forårstræk tors. 30/3 kl. 10-13. P-pladsen ved foden af Hyllekrog-tangen. Hyllekrog og Saksfjed området byder ikke kun på et spændende fugletræk om efteråret. Om foråret er der i høj grad også noget at komme efter. På denne tid af året kulminerer ederfugletrækket, og det er også nu, der er gode chancer for at se indtrækkende rovfugle. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Ravnstrup Sø - forårskor og blomsterflor søn. 9/4 kl. 13-15. P-pladsen v. Ålehusvej (ved indkørslen til nr. 12). Vi lytter efter frøer og skrubbudsler på det lave vand inderst i rørskoven. Under alle omstændigheder er en række sangfugle på plads, og vi indprenter os deres stemmer og nyder skovbundens vårflor med bl.a. den sjældne skælrod, der blomstrer just nu i april. Hvis vi er heldige, spiller rørhøgen skyhøjt over vore hoveder. Turleder: Henrik Wejdling.

Ta´med DOF UNG

til et af Europas
bedste forårs-
træksteder,
Skagen, i Kristi
Himmelfartsferien.

Til den tid har Skagens spritnye fuglestation i Det Grå Fyr netop åbnet dørene for publikum til ringmærkning og meget andet. Tilmeld dig ved at sende en mail til dofung2015@gmail.com - du vil ikke gå glip af det her!

Vestsjælland LOKAL

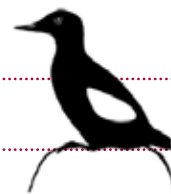
DOF Vestsjælland

Kontakt

Formand: Lasse Braae, Sophievej 10, 4581 Rørvig
Tlf. 28 90 10 82, E-mail: lassebraae@hotmail.com

Ture: Kirsten Laursen & Henrik Baark, Tlf. 57 82 02 30
E-mail: mosterlaura@mail.dk

www.dof-vestsjaelland.dk

MØDER

Generalforsamling i DOF Vestsjælland søn. 5/2 kl. 13-15.30. Multihuset ved Holbæk Fælled, Arenavej 1, 4300 Holbæk. Der kan parkeres på p-pladsen ved Skagerakvej. Se www.dof-vestsjælland.dk >Hvem er vi > Generalforsamling.

Kursus og hjælp til indtastning i Atlasprojektet og DOF-basen tors. 9/2 kl. 19-21.30. EUC Nordvestsjælland, Absalonsvej 20, Holbæk. Er du usikker på, hvordan du får lagt dine ynglefugleobservationer ind i Atlas-projektets database? Så mød op og få en grundig introduktion til indtastningen. Hvis tiden tillader det, vil vi også kigge på mulighederne for at trække data ud af systemet. Måske kan vi også nå at kigge lidt på den almindelige DOFbase. Det vil være en stor fordel, hvis du på forhånd har oprettet dig som bruger på dofbasen. Medbring gerne bærbar PC. Tilmelding til kursusleder: Jan Kiel (jaki@sceu.dk).

Kursus og hjælp til indtastning i Atlasprojektet og DOFbasen tirs. 21/2 kl. 19-22. Rynkevanskolen, Lokale 19, Møllevej 10, 4400 Kalundborg. Se ovenstående kursus for en beskrivelse. Kursusledere: Jan Kiel og Jette Reeh (tlf. 75 16 17 00/jette.reeh@gmail.com). Tilmelding til Jan Kiel (jaki@sceu.dk).

Fuglene i Kværkeby Fuglereservat ons. 22/2 kl. 19-21 Ringsted Bibliotek, Tværalle 1-3, 4100 Ringsted. Vinter og forår 2017 arrangerer Kværkeby Fuglereservat en foredragsrække i samarbejde med Ringsted Bibliotek, startende med 3 foredrag på Ringsted Bibliotek, efterfulgt af 3 tilhørende arrangementer i Kværkeby Fuglereservat. Alle er velkomne. Kontaktperson: Henning Kopp og Jette Bjerregaard (tlf. 57 52 69 89).

Bliv klogere på ugler tors. 23/2 kl. 19-22. Fællesrummet på 10. klasse-centret, Skovbrynet 51, 4400 Kalundborg. (Ved siden af Musikskolen). Formand for DOF's Uglegruppe og fuglefotograf Klaus Dichmann giver en status over vores 7 danske uglearter og en vurdering af arternes fremtidige eksistensmuligheder i Danmark. Foredraget vil derudover handle om bestandsudviklingen i landene omkring os med særligt fokus på Nordtyskland. Der til Klaus Dichmanns egne fotos og oplevelser fra ind- og udland. Alle er velkomne. Kontaktperson: Jette Reeh (jette.reeh@gmail.com)

Medlemsmøde i Sorø ons. 1/3 kl. 19-21.30. Værkerne, Frederiksvej 27, 4180 Sorø. Kom og vær med til at høre om foreningens aktiviteter og kom gerne med forslag til nye aktiviteter. Medbring dine egne billeder (helst i PowerPoint) fra en rejse eller naturaktivitet, som du gerne vil dele med andre. I pausen serveres kaffe/the. Ingen tilmelding. Mød bare op. Kontaktperson: Kirsten Laursen (mosterlaura@mail.dk).

Fuglestemmekursus i din lokalafdeling tors. 2/3 kl. 19 – 21. Sorø Kultur- & Fritidscenter, Frederiksvej 27, 4180 Sorø. Vi udbyder fuglestemmekursus for alle interesserede medlemmer. Kurset strækker sig fra marts til maj og indbefatter otte mødeaftener a' to timer på torsdage, samt fire ekskursioner (hver 3-4 timer) i weekender. På kurset vil du med hjælp af en kompetent underviser få både teoretisk og praktisk træning i ca. 50 danske fuglearter, så du bedre kan genkende fuglestemmerne efterfølgende. Mødeaftenerne bliver på Sorø Kultur- & Fritidscenter, Frederiksvej 27, 4180 Sorø, kl. 19-21 og ekskursionerne bliver aftalt nærmere den første aften. Prisen for deltagelse er 875 kr. Max 20 deltagere. Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet på E-mail til jaki@sceu.dk. Ved tilmelding får du svar på, om du har fået plads på kurset, hvorefter du indbetaler kursusafgiften. Kurset gennemføres ved min. 12 deltagere. Kursusleder: Jan Kiel. Dato for mødeaftener (torsdage): 2/3, 16/3, 30/3, 6/4, 20/4, 27/4, 11/5, 18/5

Dato for ekskursioner (lørdage): 18/3, 8/4, 29/4, 20/5, (ret til ændringer forbeholdes)

Blomsterne i Kværkeby Fuglereservat tors. 2/3 kl. 19-21 Ringsted Bibliotek, Tværalle 1-3, 4100 Ringsted. Kontaktperson: Jon Feilberg (tlf. 40 15 05 98). Alle er velkomne.

Skovens Fugle ons. 15/3 kl. 19-21.30. Holbæk Bibliotek, Nygade 9-13, 4300 Holbæk. Hvilke fugle kan jeg finde i skoven, og hvor og hvordan finder man de lidt vanskelige og svære fuglearter i en stor skov? Hvordan skal en god fugleskov egentlig se ud? Per Ekberg var under Caretakerprojektet leder af Caretakergruppen for Gribsskov. Gennem dette arbejde har Per Ekberg erhvervet sig en unik viden om fuglenes levevis i skoven og i de tidlige morgentimer haft nogle særlige øjeblikke.

Atlaslejr Vestsjælland fre. 9/6 kl. 16 – ons. 14/6 kl. 13. Vi afholder Atlaslejr i naturskønne omgivelser ved Havnsø. Alle er velkomne. Nøgleord: atlasarbejde, socialt samvær og fælles spising. Er du interesseret i at deltage, kan du rekvirere tilmeldingsskema hos Jette Reeh (jette.reeh@gmail.com). Vi honorerer din indsats med gratis kost og logi i de dage, hvor du deltager. Du kan finde flere oplysninger om lejren på hjemmesiden.

Tirsdagsmøder i Haslev. Se under DOF Storstrøm.

TURE

Fugletur før Generalforsamlingen søn. 5/2 kl. 10. Foran hovedindgangen til Multihuset ved Holbæk Fælled, Arenavej 1, 4300 Holbæk. For mere information kontakt turlederen. Turleder: Lasse Braae (tlf. 28 90 10 82/lassebraae@hotmail.com).

Rovfugletur ved Jyderup søn. 5/2 kl. 10-14. Vi mødes på p-pladsen over for Bromølle Kro. Herfra kører vi rundt til gode rovfuglelokaliteter som Skarresø, Lille Åmose og Tissø. Turleder: Gerth Nielsen (tlf. 24 98 34 66/gerth.nielsen@gmail.com). Turen gentages: **5/3 & 2/4**

Skælskørområdet søn. 12/2 kl. 10. Nedkørslen til campingpladsen ved Skælskør Nor. Vi lytter til de første fuglestemmer i lystskoven, samt ser på rastende fugle ved noret og fjorden. Der køres evt. til andre lokaliteter, hvor der er mulighed for obs. af rovfugle og diverse gæs og svaner. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40 33 66 41)

Vinterfugle på Eskebjerg Vesterlyng søn. 12/2 kl. 10. Vi mødes på P-pladsen ved Mareskoven til en tur på Vesterlyng, hvor vi bl.a. prøver at finde snespurv og bjerglærke. Turleder: Gerth Nielsen (tlf. 24 98 34 66/gerth.nielsen@gmail.com)

Halseby Sø lør. 4/3 kl. 10-12. P-plads Tårnborgh kirke, Marsk Stigs Vej 45, 4220 Korsør. En travetur fra Tårnborgh kirkes parkeringsplads rundt gennem mosen og langs Korsør Nor efter rovfugle, ænder, drosselfugle og måske nogle lærker. Vi nyder udsigten ved Tårnborgh kirke bagefter med en varm drik. Ingen tilmelding. Turleder Jette Hallig (jette.hallig@gmail.com)

Borreby Mose søn. 12/3 kl. 10. Borreby Gods, parkeringspladsen. De første forårsbebudere er nu ankommet til mosen. Vi kigger bl.a. efter stor kobbersneppe, klyde, præstekrave samt diverse ænder, gæs og svaner. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 40 33 66 41). Turen gentages 9/4.

Flasken og Vejlen ved Reersø lør. 18/3 kl. 10-13. Kalundborg Vandrerhjem. I marts kommer de første trækfugle til Danmark sydfra, og Flasken og Vejlen ved Reersø er nogle af de bedste steder i vores egn for at få dem at se. Vi kører til fugletårnet ved Flasken, hvor der er mulighed for at støde til kl. ca. 10:30. Turleder: Magnus Bang Hansen (tlf. 30 46 31 60/magnusbang@hansen.tdcadsl.dk)

Skarresø rundt søn. 19/3 kl. 10. P-pladsen ved Skarresø Campingplads. En vandretur på ca. 13 km, hvor vi ser på, hvad der rører sig i naturen med blomster træer og buske og fuglestemmer, når den tid kommer. Turleder: Gerth Nielsen (tlf. 24 98 34 66/gerth.nielsen@gmail.com) Turen gentages **16/4**.

Bustur til tranerne ved Pulken i Skåne ons. 22/3 kl. 8-19. P-pladsen ved Sorø Hallen, Ringstedvej 20, 4180 Sorø. Opsamling i Ringsted. Det er en heldagstur med fokus både på fugle og kunst. Vi besøger den danske fuglekunstner Carl Christian Tofte i hans spændende galleri tæt på tranernes område ved Pulken. Fra et fugletårn, Utemuseum, kommer vi meget tæt på tranerne. Frokosten indtages på en restaurant ved Åhus med udsigt over Østersøen. Pris inkl. frokost og drikkevarer er 475 kr. Turledere: Henrik Baark og Kirsten Laursen. Hør om ledige pladser hos Kirsten Laursen: mosterlaura@mail.dk

Slagelse Lystskov søn. 2/4 kl.10-12. P-plads for Slagelse Motionsklub, Arnehavehus, Skovvejen 85, 4200 Slagelse. Vi kører til en roligere del af skoven og går ad stierne. Vi begynder at høre de første ynglefugle og leder efter fugle, der er ved at etablere sig. Der vil være fokus på at få noteret fuglearter, der er relevante for Atlas III, nu hvor den sidste del af projektet skal gennemføres. Turleder Jette Hallig: (jette.hallig@gmail.com).

Fuglestemmer og blomster på Eskebjerg Vesterlyng søn. 9/4 kl. 10. P-plads Mareskoven. Vi hører og lærer de første fuglestemmer og ser på forårets blomster i en fantastisk smuk natur. Turleder: Gerth Nielsen (tlf. 24 98 34 66/gerth.nielsen@gmail.com).

Kværkeby Fuglereservats historie og opbygning tirs. 18/4 kl. 18.30-20.30. Kværkeby Fuglereservat, Bjergvej 77, 4100 Ringsted. Turleder: Peter Hansen (tlf. 20 83 60 90)

Bornholm LOKAL

DOF Bornholm

Kontakt

Formand: Carsten Andersen, Bagå 1, 3790 Hasle
Tlf. 56 96 22 40, bornholm@dof.dk

Lokalbladet "Gaddisjñ"

E-mail: lclemme@mail.dk / www.dof-bornholm.dk

MØDER

Generalforsamling ons. 15/2 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek i Rønne. Dagsorden ifølge vedtægterne. Der serveres øl, vand og snacks og Vicky Knudsen kommer og underholder os med et uforglemmeligt og utrolig morsomt indslag om at kigge på fugle.

ATLAS III-møde tirs. 7/3 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek i Rønne (salen). Vi gør status over projektets hidtidige resultater. Derefter vil vi diskutere, hvordan vi bedst kan udfylde hullerne i dækningen her på øen i projektets sidste sæson. Det drejer sig både om, hvordan man kan finde flere arter i de enkelte kvadrater, samt om timetælliturene. Medbring selv kaffe/te. Foreningen giver kage. Kåre Kristiansen og Jens Christensen.

Årets naturoplevelser tirs. 4/4 kl. 19. NaturBornholm. Kom og hør hvad naturforeningerne/medlemmerne har at byde på af store og små naturoplevelser fra året, der gik. I samarbejde med Naturhistorisk Forening, Svampevennerne og Stenklubben.

TURE

Månedsture 2017. Fortsætter 1. søndag i hver måned med mødested i Almindingen ved Koldekilde/Segenvej/Almindingsvej kl. 10.00. Vi samkører 2-3 timer i privatbiler til flere aktuelle fuglelokaliteter. Medbring mad og drikke til en lille hyggestund/evaluering efter turen. Her nogle datoer i 2017: 5/2, 5/3, 2/4. Turleder: Eilif S. Bendtsen (tlf. 23 48 80 04).

Skåne, den nordøstlige del - "Ørnetur" 25/2. Ørne og andre rovfugle, gæs, ænder og alle de andre overvintrende fugle skulle der - alt afhængig af vejret - være gode chancer for på denne tur. Vi skal til Fyledalen under næsten alle omstændigheder, men ellers bestemmer vejr og meldinger, om det er søerne eller kystområderne, der skal være hovedmålet. Det ser vi på i dagene op til turen. Mødested og tid: Færgeterminalen i Rønne senest kl. 06.15, hvor vi samlet går om bord på færgen (afgang kl. 06.30). Hjemkomst kl. 21.50 (afgang Ystad kl. 20.30). Fra havnen i Ystad kører vi i bus med maks. 20 deltagere, først-til-mølle-princippet. Pris 275 kr. som dækker transporten i Sverige. Du skal selv sørge for billet til færgen og forplejning. Husk også passende varm påklædning. Vi overvejer at spise aftensmad i Ystad pga. den sene færgeafgang. Tilmelding til kkrkr@gmail.com med efterfølgende indbetaling til DOFs konto reg. 4720 konto 4720 435233. Turledere: Kåre Kristiansen (mobil 20 43 12 05) og Thomas Christensen.

Fugle og blå anemoner fra Ypnasted til Randkløve Skår lør. 18/3 kl. 09.30. P-plads i Ypnasted. Kør ned mod kysten fra Randkløvevej og derefter til venstre til P-plads. Vi går ad redningsstien på den smukke kyststrækning fra Ypnasted til Randkløve Skår og nyder forårsstemningen med blå anemoner og nogle af årets første fuglestemmer. Hvis tiden skulle være til det, kan turen forlænges til Saltuna i stedet for Randkløve Skår, før vi går tilbage til Ypnasted. Turledere: Merete Mortensen og Hanne Tøttrup (tlf. 20 27 01 58).

Nordsjælland LOKAL

DOF Nordsjælland

Du kan læse om alle DOF Nordsjællands ture og møder på hjemmesiden: www.dofnordsj.dk.

Klik på fanebladet "Ture og Møder" øverst på siden så får du det bedste overblik.

Hvis du har spørgsmål, kan du kontakte Luise Ekberg på e-mail luiseekberg@youmail.dk eller tlf. 20 28 72 73.

RESERVATERNE

Formiddagsfugleture ved Nivå Bugt Strandenge ons. 29/3 kl. 10.30-13.30. Nivå togstation. Vi følger årets gang ved Nivå og lytter til sang og kald fra de fugle, som lever i Nivås varierede natur. Turen er for alle, som ønsker at lære lidt mere om vores hjemlige fugle og det spændende dyre- og planteliv, som Nivå også byder på. Måske er vi heldige og ser flokke af trækkende traner? Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

FUGLESTEMMEKURSER

DOF Nordsjælland udbyder i foråret 2017 to fuglestemmekurser for alle interesserede. Kurserne strækker sig fra marts til og med maj og omfatter otte mødeaftener á to timer samt fire ekskursioner (hver ca. tre timer) i weekender. På kurset vil du få både teoretisk og praktisk træning i genkendelse af ca. 45 almindelige ynglefugle og deres sang. Nedenfor finder du oversigten over kursusdage, mødested, tider og ekskursioner samt, hvordan du tilmelder dig på de enkelte kurser. Ved tilmelding får du svar på, om du har fået plads på kurset, hvorefter du indbetaler kursusafgiften på 875 kr.

Kursus 1: Mødeaftener: 7/3, 14/3, 21/3, 28/3, 4/4, 25/4, 2/5 og 16/5-2017 og ekskursioner: 1/4, 8/4, 29/4 og 20/5. Mødeaftenerne foregår kl. 19.30-21.30 i Hillerød (sted oplyses senere) og ekskursionerne bliver aftalt nærmere den første aften. Kursusledere: Per og Luise Ekberg (tlf. 20 28 72 73/luseekberg@youmail.dk).

Kursus 2: Mødeaftener: onsdage d. 8/3, 15/3, 22/3, 29/3, 5/4, 26/4, 3/5 og 17/5 og ekskursioner: 26/3, 9/4, 23/4, 21/5. Mødeaftenerne foregår kl. 19-21 på Frederiksborg Byskole, Carlsbergvej 13, 3400 Hillerød og ekskursionerne bliver aftalt nærmere den første aften. Kursusleder: Erik Groth-Andersen (tlf. 40 51 05 95/groth25@hotmail.com).

Tilmelding: **Kursus 1:** Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet på e-mail til Luise Ekberg, luseekberg@youmail.dk. **Kursus 2:** Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet på e-mail til Erik Groth-Andersen, groth25@hotmail.com

København LOKAL

DOF København

Vesterbrogade 140, 1620 København V., kbh@dof.dk, www.dofkbh.dk

Fugleture for DOF Københavns medlemmer arrangeres af DOF Travel, Seniorudvalget, Køgegruppen og Roskildeguppen. DOF Travels rejser er annonceret andetsteds i bladet, mens de resterende ture er annonceret nedenfor. Alle ture kan ligeledes ses på vores hjemmeside, www.dofkbh.dk. Alle ture er gratis medmindre andet er angivet.

Betaling af turene

DOF Travel Københavnsafdelingen. Dansk Ornitologisk Forening Vesterbrogade 140A, 1. sal, 1620 København V., Giro 807 3333 E-mail: travel@dof.dk. www.doftravel.dk

Tirsdagsvagtens kontaktoplysninger

Træffetid: Hver tirsdag fra kl. 18.30-20.00, Tlf. 33 28 38 00

For betaling af ture arrangeret af seniorer eller de lokale grupper – se særskilt rubrik.

MØDER

Fuglestemmekursus i din lokalafdeling.

Kurset strækker sig fra februar til maj og omfatter otte mødeaftener á to timer på hverdage, samt fire ekskursioner (hver ca. tre timer) i weekender. På kurset vil du med hjælp af en kompetent kursusleder få både teoretisk og praktisk træning af ca. 50 danske fuglearter, så du er rustet til på egen hånd at genkende fuglestemmerne. Mødeaftenerne bliver på Syvstjerneskolens, Skovløbervangen 1, 3500 Værløse, kl. 18.30, og ekskursionerne bliver aftalt nærmere den første aften. Prisen for deltagelse er 875 kr. Max 20 deltagere. Kursusleder: Lars Jensen. Detaljer om mødeaftener, tur-datoer og tilmelding kan snart ses på DOF Københavns hjemmeside.

Generalforsamling 16/3 kl. 19. Thorvaldsensvej 40, 1. sal, lokale H 117, K 117 og M 117. Dagsorden i henhold til vedtægterne. Forslag til behandling fremsendes skriftligt til bestyrelsen senest 23/2. Efter generalforsamlingen foredrag ved Picalगतmodtagerne.

TURE

Kongelunden og Sydvestpynten lør. 18/2 kl. 9-12. P-pladsen midt i skoven. Vi ser efter skovens fugle, måske er der invasionsarter. På Sydvestpynten og kysten, hvis der ikke er for mange løse hunde, mulighed for snespurv, bjergirisk på stranden samt evt. overvintrende vadefugle. Måske blå kærhøg og fjeldvåge. På vandet forskellige andefugle og måger. Turleder: Stefan Stürup (tlf. 30 82 81 92).

Kystagerparken tirs. 21/2 kl. 10-12. Åmarken Station P-pladsen. Småfugle i parken og andefugle i Kalveboderne. Evt. trækkende sanglærker og musvåger. Turleder: John Speich (tlf. 20 41 96 58).

Mosedede Havn lør. 25/2 kl. 9-11. Mosede fort. Andefugle og måger, måske fortsat spændende vinterfugle. Turleder: Mikkel Holck (tlf. 26 17 37 63).

Utterslev Mose og Gyngemosen "Storbyens åndehuller" tirs. 28/2 kl. 10-12.30. Hareskovvej ved Mosesvinget. Vi kigger efter mejser, drosler og kragefugle samt rastende ænder og skalleslugere på søerne, hvis de er isfri. Turleder: Erik Agertoft (tlf. 30 24 17 72).

Store Vejleås udløb og Jægersø ons. 1/3 kl. 10-12. Museum Arken, bus 128 stoppested. Vi kikker på andefugle i Jægersø og vade- og småfugle omkring Store Vejleå. Turleder: Rene Rantzau (tlf. 27 20 59 09).

Gilbjerg Hoved og Gilleleje Havn søn. 5/3 kl. 9-12. P-pladsen ved landevejen neden for Gilbjergstenen. På havet ande- og mågefugle samt mulighed for alkefugle og lommer. I havnen ses mange rastende måger, undertiden også gråmåge og ride. Turleder: Jan Hjort Christensen (tlf. 30 58 07 35).

Kyndby Vig og Sømer Skov søn. 5/3 kl. 9-13. P-pladsen lige før Kyndbyværket. Vi går langs fjorden og ind i skoven. Turen kan byde på vinterinvasionsfugle, vadefugle og med lidt held Havørn og Vandrefalk. Turleder: Arne Volf.

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 7/3 kl. 9-12. P-pladsen på A6 over for Lille Valbyvej. Bolund er en meget iøjefaldende og fredfyldt lille halvø i Roskilde Fjord. Turen derud går via en botanisk spændende strandeng og en smal, undertiden oversvømmet landtange. Vi går halvøen rundt og ser efter vadere, andefugle og småfugle. Havørn og vandrefalk ses af og til i området. Turleder: Arne Volf.

Holmesø, Brøndby Strand ons. 15/3 kl. 10-12. Broen mellem Holmesø og Brøndby Havn. Vi går en tur rundt om søen, hvor vi har mulighed for splitterne og sorthovedet måge. Evt. trækkende små- og rovfugle. Turleder: Rene Rantzau (tlf. 27 20 95 09).

Utterslev Mose lør. 18/3 kl. 8-11. Pilesvinget/Brønshøj Kirkevej. Grågæsene og lappedykkkerne er på plads og måske hører vi en tidlig gransanger og ser de første musvåger på træk. Turleder: Vicky Knudsen (tlf. 60 29 69 86).

Søndermarken "Storbyens åndehuller" søn. 19/3 kl. 10-12. Hjørnet af Ny Carlsberg Vej og Valby Langgade. Allikerne er ved at samle sig i de mange grupper af hule træer i denne bakkede københavnske "skov" og ringduerne er i fuld gang med kurmageriet på de store plæner, lige nu er hannerne i deres flotteste dragt. Endvidere lytter vi efter de første strofer fra vores forskellige standfugle. Og måske er det dagen, hvor tranerne trækker ind over København. Turleder: Troels M. Krogh (tlf. 30 20 91 17).

Gribskov ons. 22/3 kl. 8-12. Kagerup Station. I skoven forventes mange småfugle evt. ravn, sortspætte og duehøg. Mulighed for trækkende musvåger, spurvehøge og med lidt held den første fiskeørn. Turleder: Peter J Petersen (tlf. 30 63 71 22).

Kongelunden søn. 26/3 kl. 9-12. P-pladsen midt i skoven. Ud over skovens almindelige fugle mulighed for spætter, ugler og måske de første gransangere samt med lidt held korttået træløber. Ved kysten andefugle og måger, måske de første trækkende musvåger. Turleder: Stefan Stürup (tlf. 30 82 81 92).

Ølseagle Revle søn. 26/3 kl. 9-12. P-pladsen ved Kiosken på Dæmningsen. Foråret er godt i gang, sidste chance for at være på hele revlen, nord- og sydspidsen lukkes 1/4 af hensyn til ynglefuglene. Turleder: Mikkel Nord (tlf. 26 17 37 63).

Vestamager og Klydesøen (cykeltur) lør. 1/4 kl. 9-13. Vestamager Metrostation. Vi ser efter rastende vadefugle, ænder og gæs. Med god vind og lidt held ser vi trækkende traner samt vandrefalk, fiskeørn og havørn. Turleder: Jan Nielsen (tlf. 40 58 24 46).

Store Vejleås udløb og Jægersø søn. 2/4 kl. 9-12. Museum Arken, bus 128 stoppested. Vi kikker på andefugle i Jægersø og vade- og småfugle omkring Store Vejleå. Mulighed for skægmejsje i rørskov. Turleder: Flemming Christensen (tlf. 28 81 07 83).

Gilbjerg Hoved søn. 2/4 kl. 8-12. P-pladsen neden for Gilbjergstenen. Trækfugletur. Mulighed for trækkende musvåger, spurvehøge og med lidt held fx også fiskeørn og havørn. Andefugle over havet samt træk af småfugle. Turleder: Vicky Knudsen (tlf. 60 29 69 86).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 11/4 kl. 9-12. P-pladsen på A6 over for Lille Valbyvej. Bolund er en meget iøjefaldende og fredfyldt lille halvø i Roskilde Fjord. Turen derud går via en botanisk spændende strandeng og en smal, undertiden oversvømmet landtange. Vi går halvøen rundt og ser efter vadere, andefugle og småfugle. Havørn og vandrefalk ses af og til i området. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf.

BUSTURE

Skåne lør. 18/2. Afgang Sjælør. Station kl. 8. Turledere: Jan Hjort Christensen og Ingelise Aarøe Petersen. På denne forårstur vil vi atter besøge de traditionelle gode områder med mulighed for havørne, kongeørne og adskillige røde glenter. Mulighed for nord trækkende gæs, musvåger, fjeldvåger, spurvehøge samt blå kærhøg. I skoven mulighed for droslor, korsnæb og trommende spætter. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 305 for voksne og kr. 255 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) senest 3. februar. Mrk. B2.

NØ-Skåne lør. 25/3. Afgang fra Sjælør Station kl. 8. Turledere: Ingelise Aarøe Petersen og Jan Nielsen. Tranerne er begyndt at raste i nordøst Skåne i større antal (op til 2000). Her håber vi på at opleve tranedansen. Efter dette besøges nogle af de fine rasteområder i nærheden f.eks. Hammarsjön og Østersøkysten ved Rävlanda Skytfelt samt den smukke dal i Degesberga. På disse lokaliteter har vi desuden mulighed for at se f.eks. vandstær, bjergvipstjert, rørdrum, de første fiskeørne, mange gæs og ænder samt havørn. Tilmelding og betaling sker via hjemmesiden www.doftravel.dk eller ved at indbetale kr. 310 for voksne og kr. 260 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) senest 9. marts. Mrk. B3.

RESERVATERNE

Gundsømagle Sø - vinterfugle ved søen lør. 4/2 kl. 10-13. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. En fast tur den første lørdag i måneden. Vi tæller fuglene i reservatet, og alle er velkomne. Vi følger ankomsten af fuglene igennem foråret. **Turen gentages 4/3 (kl. 10-13) & 1/4 (kl. 9-12).**

Grågåssene

Specielt for SENIORER

Betaling. Betaling for seniorture foregår udelukkende pr. bank (ved bankoverførsel reg.nr. 9541 konto 60072035) DOF København, Seniorudvalget, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V. Eventuel framelding til endags-ture må finde sted senest onsdag ugen før turens afholdelse. Det indbetalte beløb returneres, fratrukket et ekspeditionsgebyr på kr. 50.-/pr. person.

Bemærk: Vi sender ingen bekræftelse på endagsture. Du er på listen, hvis du ikke hører fra os. På flerdagsture sender vi bekræftelse på din tilmelding. Kontakt: Jan Møllerup (tlf. 40 50 84 87 / f.mollerup@mail.dk).

Turledere: Elsebeth Gludsted, Jesper Tendal, Bjarne Andersen. Læs det detaljerede program i "Grågåsen" eller under ture på www.dofkbh.dk.

Kontakt: Jan Chr. Møllerup (tlf. 40 50 84 87 / f.mollerup@mail.dk)

MØDER

Alle foredrag afholdes i Vanløse Kulturhus, Frode Jacobsens Plads 4, 2720 Vanløse. Tæt ved S-tog og Metro. Starttidspunkt kl. 13. Entré 20 kr. Der serveres kaffe/the fra kl.12.30.

Jette Bjerregaard Kristensen fortæller om en rejse til Antarktis ons. 8/2. Foredrag med billeder fra Antarktis med et mangfoldigt og rigt dyreliv. Her kommer vi tæt på pingviner, havets fugle, sæler, søelefanter og hvaler. Vi besøgte Argentinas sydspids, Falklandsøerne, South Georgia og øgrupper ned til det Antarktiske fastland på en 3 ugers sejlads.

Allan Gudio Nielsen slutter foredragssæsonen af ons. 8/3. Fugle i tro og overtro kombineret med spændende og faktuel viden om fuglene.

TURE

Husk at medbringe gyldigt pas/billedlegitimation ved ture til Sverige og Tyskland

Gentofte sø og Brobæk Mose/Insulinmosen, onsdag den 1/2 kl. 10 - 14. Vi mødes på Kirketorvet og går rundt om Gentofte Sø og Insulinmosen for at se efter diverse vinterfugle

Skåne tirsdag den 21/2 - torsdag den 23/2: Bustur fra Ballerup Station. Vi skal på vores traditionelle vintertur til Skåne, hvor vi endnu en gang bor på Skåne Tranås vandrehjem hvor vi bor i dobbeltværelser med eget bad/toilet. Max 26 deltagere. Indbetal kr. 1.950 på bankkonto reg.nr. 9541 konto 60072035, DOF København, Seniorudvalget senest den 10/2. Prisen er inkl. bus, 2 overnatninger, sengelinned, 2 x morgenmad og 2 x middag. Frokost som indtages i felten, må du selv sørge for. Der er mulighed for få enkeltværelser med fælles bad/toilet til en merpris på 500 kr. Afgang fra Ballerup Station kl. 7.00 med mulighed for opsamling på Tårnby Station. Vi regner med at være hjemme kl. 17.00. Husk ved betaling at anføre hvis du ikke stiger på i Ballerup.

Tystrup Bavelse sø m.v. onsdag den 1/3 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station med mulighed for opsamling ved Ølseagle Revle. Vi kører mod Tystrup Bavelse og ser hvad der kan være af fugle i området. Max 40 deltagere. Indbetal kr. 230 på bankkonto reg.nr. 9541 konto 60072035, DOF København, Seniorudvalget senest den 10/2. Husk ved betaling at anføre hvis du ikke stiger på i Ballerup.

Maribosøerne m.v. onsdag den 22/3 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station med mulighed for opsamling ved Ølseagle Revle. Vi prøver denne gang at køre til Maribosøerne og nærliggende områder i håbet om at se havørn, andefugle m.v. Max 40 deltagere. Indbetal kr. 230 på bankkonto reg.nr. 9541 konto 60072035, DOF København, Seniorudvalget senest den 22/3. Husk ved betaling at anføre hvis du ikke stiger på i Ballerup.

Solbjerg Engsø og Strødam Engsø onsdag den 5/4 kl. 8-14. Tur i privatbiler. Vi mødes ved Ballerup Station og fordeler os i de biler der er til rådighed. Husk senest 29/3 at melde til Pamela Bartholomeusz (tlf. 24 82 43 45) hvis du deltager, så hun kan sikre et tilstrækkeligt antal biler.

Vadehavstur den 18/4 - 21/4. 4 dages bustur fra Ballerup. Afgang kl. 7 og med overnatning på Hohenwarte i Højer i dobbeltværelse med bad og toilet incl. Helpension. Max 32 deltagere. Indbetal kr. 3.250 på reg.nr. 9541 konto 60072035, DOF København, Seniorudvalget senest den 15. marts. Der er mulighed for enkelte enkeltværelser uden eget bad/toilet for en merpris på kr. 500. Vi besøger de kendte gode fuglesteder både nord og syd for grænsen, så husk pas. Med i prisen er besøg i Vadehavscenteret og tur til Mandø.

Køge Bugt LOKAL

Hold dig opdateret om aktiviteter på www.dofkoege.dk

MØDER

Billedaften tirs. 21/2 kl. 19. Det Grønne Hus, Vestergade 3c, Køge. Gitte og Allan Kruse fortæller og viser billeder fra deres tur i 2015 til Costa Rica. Der sikkert plads til et par korte indlæg fra andre. Kontakt: Allan Kruse (tlf. 42 45 42 19).

Fugletrækket tirs. 28/3 kl. 19. Det grønne Hus, Vestergade 3c, Køge. Bjarne Bo Jensen fortæller bl.a. om biologien bag fuglearters forskellige trækformer, navigation, trækruter samt fuglenes ankomst og afrejse.

TURE

Ørnetur på Sydsjælland søn. 19/2 kl. 8-16. Herfølge Station. Alt efter held, vind og vejr bevæger vi os sydpå gennem den vestlige del af Sydsjælland. Vi fordeler os i privatbiler. Benzin deles mellem deltagerne i de enkelte biler. Turleder: Henning Skjelborg (tlf. 20 71 44 34)

Trækfugletur lør. 11/3 kl. 8-13. "T-krydset" i Magleby. Afhængig af vejr og vind kører vi enten til Køge Sønakke eller til Søholm. Vi ser på forårsbedudere som lærke, vibe og stær og ved vestlige vinde er der gode muligheder for træk af rovfugle, duer og småfugle. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22 35 45 50).

Fuglestemmer. Køge Ås lør. 9/4 kl. 9-12. De første sangere er ankommet, så nu er der gang i repertoiret af fuglestemmer. Turledere: Marta Bagoly Grun (tlf. 30 42 24 49) og Henning Skjelborg (tlf. 20 71 44 34).

Der henvises til vores hjemmeside, www.dof-roskilde.dk, hvor alle aktuelle ture og arrangementer bliver annonceret.

MØDER

Fotoåret 2016 ons. 18/1 kl. 19. VUC-Roskilde, Læderstræde 4, 4000 Roskilde. Vi vil gerne give alle fotografierne blandt vores medlemmer mulighed for at vise, hvad de har forevigt af oplevelser i løbet af året 2016. Det er en mulighed for at dele sine oplevelser med fællerne udi ornitologien, og få en hyggelig snak om det ornitologiske år der gik. Hvis man gerne vil vise nogle af sine billeder, skal man tilmelde sig til Bjarne på jensenab@mail.dk, så vi kan fordele tiden nogenlunde ligeligt. Mødeleder: Bjarne Bo Jensen (tlf. 51 49 07 21/jensenab@mail.dk).

Møde om Atlasprojektet man. 6/2 kl. 18.30. VUC Roskilde, Læderstræde 4, 4000 Roskilde (lokale 21). Thomas Vikstrøm, som er projektleder på Atlas III-projektet, fortæller om nogle af de foreløbige resultater af 3 års kortlægning af de danske ynglefugle. Herefter drøftes problemer og udfordringer i forbindelse med registreringen, samt hvordan vi får mest udbytte af det sidste år i projektet. Mødet henvender sig især til Atlas-kvadratansvarlige, men alle er velkomne, og alle - også andre end de kvadratansvarlige - er meget velkomne til at indtaste data i atlasbasen. Vi starter, inden selve mødet, med lidt mad og drikke betalt af projektet. Derfor det tidlige mødetidspunkt. Af hensyn til traktementet er der tilmelding til Per Frydenlund Nielsen senest ons. 1/2: (tlf. 22 54 83 13/perfrydenlund@gmail.com)

TURE

Gundsømagle Sø. Hver første lørdag i måneden. Se nærmere under 'Reservaterne'. Nogle af turene arrangeres i samarbejde med Gundsømaglegruppen.

Vinterskovens fugle, Ledreborg skovene søn. 12/2 kl. 10-12.30. P-pladsen ved Amalieporten, Ledreborg Allé, Lejre. Vi har nu passeret Kyndemisse, det er blevet mærkbart lysere udenfor og alt efter, hvor meget sne og frost vi får, begynder der at komme lidt mere liv i fuglene. Vi går en tur med mulighed for at se diverse af vinterskovens fugle, mejser, spætter, drosler og finker, men også vandstær - der de fleste vintre ses ved begge møller - ravn og rød glente er der mulighed for at få i kikkerten. Det er ikke nødvendigt med tilmelding, mød bare op. Turleder: Søren Peter Pinnerup (tlf. 31 54 91 15)

Gundsømagle Sø. Er der forår i luften? lør. 4/3 kl. 9.30-13.30. Gustav Wiedes P-plads, Hedegade 5, 4000 Roskilde (indkørsel fra Byvolden). Vi går ad trampestier og gangbroer igennem Fugleværnsfondens reservat gennem rørskovene til fugletårnene. Fra de to fugletårne har vi et fantastisk syn over søen, rørskovene og de tilstødende enge. Vi vil kigge og lytte efter de første forårsbedudere som lærker og viber på Gåseengen samt rastende andefugle på søen. Medbring mad og drikke. Tilmelding til turleder: Sten Asbirk (tlf. 20 29 55 65/stenasbirk@gmail.com) og oplys, om du kører i bil og har ledige pladser, eller om du ønsker et lift.

Bavelse Sø og Tamosen søn. 19/3 kl. 9 - hen på eftermiddagen. Bavelse Kirke, Skovridervej 17, 4171 Glumsø. Bavelse Sø, Storskoven og markerne omkring søen er altid en spændende vinterlokalitet. Vi begynder turen ved Bavelse Kirke, går langs søen, op igennem Storskoven og videre ud over markerne tilbage til kirken. Herefter kører vi til Tamosen, hvor der ofte er gæstende lille skallesluger, og hvis tiden tillader det eventuelt til andre midtsjællandske lokaliteter. Der er ingen tilmelding, men hvis man vil samkøre, vil jeg gerne organisere det, og mødestedet i Roskilde er på Stændertorvet kl. 8. Send en mail om i har ledige pladser i bilen, eller i ønsker en plads. Turleder: Bjarne Bo Jensen (tlf. 51 49 07 21/jensenab@mail.dk).

UDSALG

Fjällräven Helags kasket

Klassisk lækker kasket i
G-1000®
Ass. farver.

Førpris: 279,- (spar 110,-)
Nu: 169,-

Janus uldtøj

Ass. modeller, farver
og størrelser

Spar op til 375,-
- 50%

LifeVenture Packable Duffle rejsetaske

Sammenfoldelig duffletaske.
Den ideelle rejse ledsager, når
du har brug for ekstra
plads på dit eventyr
(70 liter).

Førpris: 449,- (spar 150,-)
Nu: 299,-

MJM Maddy / Rebel Nappa Wax skind kasket

Elegant herrekasket i
lækker kvalitet.

Førpris: 599,- (spar 200,-)
Nu: 399,-

20% 30%
50% 40%
30% 20% 50%

Pinewood Brent herre / Andrea dame fleecejakke

Lækker fleecejakke med
praktiske lynlåsommer.
Ass. størrelser og farver

Førpris: 499,- (spar 250,-)
Nu: 249,-

Pinewood Chester herreskjorte

Flot flannelskjorte.
Dobbelt brystlomme.
100% bomuld.

Førpris: 549,- (spar 250,-)
Nu: 299,-

**Pinewood
Felicia dameskjorte**

Lækker
bomuldsflannelskjorte
med et feminint snit.

Førpris: 399,- (Spar 200,-)

Nu: 199,-

**Pinewood
Anja damejakke**

Vind- og vandtæt skaljakke
med høj åndbarhed.

Førpris: 1299,- (spar 650,-)

Nu: 649,-

**Pinewood
Texas herreskjorte**

Flannelskjorte til en god pris.
Perfekt som arbejdsskjorte,
til hverdagsbrug eller
ude i naturen.
Ass. farver.

Førpris: 299,- (spar 100,-)

Nu: 199,-

STORE RABATTER I NATURBUTIKKEN

**Kom ind i butikken på
Vesterbrogade 138 og gør et kup!!**

**Pinewood
Ultrastretch Fleecehandske**

Tætsiddende handske i blød
microfleece. Gummi dupper
for ekstra godt greb.

Førpris: 99,- (spar 50,-)

Nu: 49,-

**Pinewood
Vildmarksbukser**

Fritidsbukser til dame og herre med
høj talje og komfortabel pasform.

Uden for, førpris: 599,- (spar 210,-)

Nu: 389,-

Med for, førpris: 799,- (spar 280,-)

Nu: 519,-

**Fjällräven
Duffel no. 4**

God weekendtaske i kraftigt
og slidstærkt G1000 stof.

Førpris: 1199,- (spar 450,-)

Nu: 749,-

**Teva
Arrowood Lux Mid fritidsstøvle**

Let, lækker og vandtæt herrestøvle.

Førpris: 1299,- (spar 550,-)

Nu: 749,-

Udlejes: Amtoft – Fuglereservat Vejlerne, Thy Nationalpark, Vesterhavet, Limfjorden. I første række til Limfjorden, i Amtoft, udlejes et dejligt og velholdt sommerhus i meget naturskønne omgivelser. Der er desuden kun få kilometer til Nordeuropas største fuglereservat, Vejlerne, og Danmarks første nationalpark, Thy Nationalpark, samt Vesterhavet. Huset: Sydvendt terrasse med panoramaudsigt over fjorden. 82 m². 6 sovepladser fordelt på 3 værelser. Køkken og stue i ét. Bruserum og toilet. Cykler. Kun 300 meter til havn og købmand. Se linket [www. Amtoftstrand.dk](http://www.Amtoftstrand.dk). Tlf. 86 72 50 05.

Udlejes: Vedersø. 4 personer. Toppen af Vest Stadil Fjord. Hyggeligt velindrettet helårshus/ferielejlighed 50 m². Naturgrund ugeneret indhegnet, udsigt til klitter og fredede strandenge. Stort fugletræk samt mulighed for 'lille' sort sol forår/efterår. Rørdrum høres, findes ved Nørre Sø 800m væk. Ynglende tårnfalke i haven. Rigt fugleliv, fodres hele året. Musvåge på foderbræt 25m fra huset. Ugepris: kr. 2.700,- (halv pris ved en person minus højsæson i juli og august). Rengøring kr. 300,- El afregnes. Pris pr. døgn, kr. 450,- for to personer/ 225,- for en person inkl. sengelinned og håndklæder. Hund er velkommen. Henv. Anette Schmidt: 22 55 06 00.

Djursland, Stubbe Sø Sommerhus ("Bogpeters Hytte") midt i Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø udlejes (kun til DOF-medlemmer). Garanti for ynglende topmejse, broget fluesnapper, hedelærke og rødrygget tornskade. Adgang til søen og mulighed for dejlige ture i nærområdet. Ikke langt til Ebeltoft, badestrand og Djurslands turistattraktioner. Ingen fjernsyn – men fred og ro. Huset er på 80m² (6 pers./to soverum). 2600 kr/uge + el. Henv. Peter Lange, tlf.: 86 95 03 41 eller mail: peterlange@dofoj.dk. Læs mere på www.dofoj.dk/bogpetershytte.

Dejligt sommerhus 400 m fra Lild Strand udlejes. Sommerpris 3000 kr vinterpris 2000 kr. pr uge + el. Huset ligger i fredet område i cykelafstand til Vejlerne. Langs stranden er der 4 km til Bulbjerg. I klitplantagen er der svampe i sæsonen, og i stille vejr er der frisk fisk på havnen. 6 faste sengepladser, brændeovn og huset er i øvrigt veludstyret. Mail: ullaperu@Yahoo.dk. Mobil 30288560

HJARBÆK FJORD

Oplev masser af fugleliv ved
DET LILLE HUS VED HJARBÆK FJORD
40m²/40m fra fjorden med en særlig fred og ro.
800,- kr. + el i lavsæson
1.000 kr. i højsæson

Se mere på www.hjarbaek.dk
eller kontakt os på 22131500
info@hjarbaek.dk

Malariafri safari til fugleforskeren Jørgen Rabøls sydafrikanske reservat

Gør som mange andre fuglefolk: tag med super-engagerede biologer på en anderledes og personlig safari til Sharkati i UNESCO Reservatet Waterberg i Limpopo. Grupper på max. 12 personer, 3 årlige ture. Eller vælg individuelle ture m/egen privatchauffør på andre tidspunkter. Fantastisk natur med over 300 fuglearter og masser af vilde dyr. Hyggelig lodge med gæstehuse, pool, frodig have. Netfangst, bushwalks, safaris, natur/fugleforedrag, fuglelister mm. Du må gerne gå egne ture i reservatet. Endvidere mange ture til nationalparker, RAMSAR-område, township, landsbyskole, meteoritkrater, World Heritage Site mm. Medlem af Rejsegarantifonden. 12- og 15-dage all-inclusive: 18.990 og 23.990, nov og feb. Turledere: biologer & medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf: 2484 9392/6143 6963

Din egen safari med privatchauffør til Sharkati, fugleforskerens sydafrikanske reservat

Rejs når det passer dig og få din egen privatchauffør. Dette er et unikt tilbud, som ingen andre på markedet tilbyder. Turene er populært hos par, familier og grupper, som vil rejse selv, ønsker et godt og gennemprøvet arrangement til en fornuftig pris og som værdsætter flexibilitet i dagsprogrammet. Sharkati, som ligger i det malariafri UNESCO Reservatet Waterberg i Limpopo, har lodge, gæstehuse, pool frodig have og en personlig betjening. Fantastisk natur, over 300 fuglearter, masser af vilde dyr. Daglige guidede bilsafaris og walks er inkluderet, egne gåture er tilladt. Endvidere udflugter til to fantastiske nationalparker, township, landsbyskole, regeringsbyen Pretoria mm. 10/11 dage 17.000/19000 kr/person all-inklusive. Biologer/medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf: 24849392/61436963

MØN Lille hyggeligt 4-personers sommerhus i Ulvshale med køkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes på dags - eller ugebasis. Min. 2 døgn. Tlf. 23805722.
E-mail: metthenriksen@gmail.com.

Fugle og Naturejser

Kvalitetsrejser med erfarne
DOF-guider

Rumænien 5.-12. juni

Sejltur i Donau-deltaet m.m.

Portugal 23.-30. september

Havfuglesejltur, steppe & Algarve kysten

Program og pris findes på

Scanbird ApS

www.scanbird.com

Limfjorden - Vejlerne Lunt lille træhus, smukt beliggende med helt fri udsigt over Arup Dæmning, fjord og reservat.

Helårsbolig, enkelt indrettet til 2-4 pers., med tekøkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes billigt på dags- eller ugebasis. Tlf. 30 62 45 56. E-mail lotte.lolk@mail.dk. www.limfjorden-vejlerne.dk

Sommerhus udlejes inde i Nationalpark

Thy Ved landsbyen Svankær, 82m² fordelt på velholdt hovedhus og annex til max 5 personer samt skur på 6 m² med vaskemaskine/råvask plus stor carport. Ugeneret 6000 m² vidunderlig naturgrund med talrige redekasser, rigt fugleliv og gode udeområder. Helårsisoleret, parabol-TV, internet, opvaskemaskine, brændeovn, varmepumpe, elvarme, overdækket + åben terrasse, havemøbel og grill. 6 km til Vesterhavet og 8 km til indkøb. Leje pr. uge: kr 4,500 + forbrug. Husdyr/ rygning ikke tilladt.

Udlejning / salg. Vejlerne - Nationalpark

Thy - Idyllisk stråttækt sommerhus udlejes fra april. Beliggende nær Østerild plantage og med udsigt over Arup/Vesløs Vejle. Nationalpark Thy er et af Nordeuropas vigtigste områder for fugle og dyreliv. 2 soveværelser, Varmepumpe/brændeovn, røgfrit og ingen husdyr. 350kr/døgn plus el-forbrug (min. 2 døgn) Henvendelse: 97 91 03 73. Se hjemmeside: <http://bricksite.com/vejlerne>. Er du interesseret i eventuelt at købe huset? 8.085m² grund. Lille skov og mark. Kontakt os for en snak

Mandøvej 4, Vester Vedsted - ved Nationalpark Vadehavet

Lokaliteter som Mandø, Gl. Hviding Engsø, Rømø, Kammerslusen og hele Ribemarsken inden for rækkevidde. Ældre hus i landsbyen Vester Vedsted ved Ribe udlejes på ugebasis. Huset ligger dejligt med 800 meter til Vadehavet og det helt nye Vadehavscenter, hvorfra traktorbusen til Mandø afgår. Huset har 4 soveværelser med 7 gode sovepladser. Dejlig ugeneret indhegnet have, terrasse og adgang til wi-fi, opvaskemaskine, brændeovn mm. Hund er tilladt. Pris 2900,- pr. uge plus forbrug. Kontakt Lise Hadrup på lisehadrup@live.dk eller på mobil 20280118

Gavekort til bidragydere til DOF's medier

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til DOF's medier. Som en anerkendelse modtager bidragerne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

- 1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4) Artikler på ca. 1500 – 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr.
- 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således:
a. 1 foto: 100 kr. b. 2-4 fotos: 200 kr. c. 5+ fotos: 300 kr.
- 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

På tur med DOF Travel

Fuglerejser med indhold

Se de mange tilbud på vores hjemmeside:

www.doftravel.dk

Fuglerejser over hele verden med kvalificerede og erfarne ledere

Dansk Ornitologisk Forening – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International
Vesterbrogade 138-140, 1620, København V
Telefon (alle hverdage 11-15): 3328 3800
email: dof@dof.dk . www.dof.dk

DOF's formand: Egon Østergaard tlf: 3116 2030,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Sker ved indbetaling på girokonto 7 00 08 39
Støttebeløb til DOF's arbejde for fugle- og naturbeskyttelse, som er fradragsberettiget, kan indbetales på samme girokonto.

Årlige kontingenter:

Kernemedlemmer:	kr. 470,00
Ungdomsmedl. (u. 26 år)	kr. 235,00
Medlemmer:	kr. 325,00
Husstandsmedlemsskab:	kr. 630,00

Fugleværnsfonden: Fugleværnsfonden er en almennyttig fond stiftet af DOF. Fondens formål er at købe og drive fugle- og naturreservater og formidle viden og oplevelser fra disse reservater. Støttebeløb, som er fradragsberettiget, kan sættes ind på Fugleværnsfondens girokonto 5 09 42 32. email: fvf@dof.dk
www.fuglevaernsfonden.dk

Naturbutikken: Naturbutikken i Fuglenes Hus tlf: 3328 3838
Åbningstider: Man.-fre. kl. kl. 11-17:30, lørdag 10-14. www.naturbutikken.dk

Bor du i udlandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

DU KAN FINDE VORES PRODUKTER
HOS EKSKLUSIVE SPECIALISTFORHANDLERE
OG ONLINE PÅ WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

EL 32 EN EKSKLUSIV HAVUDSIGT

Delfinerne, der svømmer langs stævnen på skibet, en isbjørn, der drister sig i vandet eller fugle, der nærmer sig kysten – på et ekspeditionskrydstogt er der altid noget spændende at se på. EL 32-kikkerten er perfekt til et eventyr på åbent hav. Denne kompakte kikkert er altid lige ved hånden, og med sin krystallklare optik yder den også optimalt, når du er på landjorden. Med SWAROVSKI OPTIK tilhører verden dem, der kan se skønheden.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK